

Profil ogólnoakademicki

Załącznik nr
do Uchwały Nr
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia

RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Nazwa kierunku studiów: historia

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Siedlcach

ul. Konarskiego 2, 08-110 Siedlce

Data przeprowadzenia wizytacji: 9-10.05.2019 r.

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia.....	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się.....	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się.....	11
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	24
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	31
-	36
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie.....	36
--	40
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku.....	40
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku.....	42
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.....	44
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach.....	49
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	51
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w <i>porządku wg poszczególnych zaleceń</i>).....	55
5. Załączniki:	59
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	59
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych ..	Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa ...	Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena**Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Dariusz Dolański - członek PKA
2. dr hab. Danuta Konieczka- Śliwińska - ekspert PKA
3. Patrycja Piłat - ekspert PKA reprezentujący studentów
4. Beata Sejdak - Sekretarz Zespołu Oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *historia* prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2018/2019.

Wizytowany kierunek był poddany ocenie PKA w 2006 roku, w wyniku której otrzymał ocenę pozytywną, wyrażoną w Uchwale Prezydium PKA Nr 577/2006 z dnia 07.09.2006 r., a zatem bieżąca ocena jest drugą oceną programową na kierunku historia.

W uchwale z 2006 roku Prezydium PKA uznało, że Uczelnia spełnia wymagania kadrowe, programowe i organizacyjne, a także posiada odpowiednią bazę materialną do prowadzenia na kierunku historia jednolitych studiów magisterskich, a poziom prowadzonego kształcenia odpowiada podstawowym kryteriom jakościowym.

W powyższym dokumencie nie sformułowano uwag i zaleceń, jednakże z raportu z wizytacji wynika, iż zidentyfikowano uchybienia formalne, które odnosiły się do dokumentacji toku studiów, procesu dyplomowania oraz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W toku bieżącej oceny przedstawiono informację, że wskazane nieprawidłowości zostały usunięte.

W 2012 roku Polska Komisja Akredytacyjna przeprowadziła ocenę instytucjonalną na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, która zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej, obowiązującej do roku ak. 2018/2019- Uchwała Prezydium PKA Nr 458/2012 z dnia 11.10.2012 r.

W uchwale z 2012 roku Prezydium PKA stwierdziło, że Wydział Humanistyczny realizuje strategię rozwoju spójną ze strategią rozwoju Uczelni, spełnia wymagania dotyczące

funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym jego konstrukcji i oddziaływania na doskonalenie jakości kształcenia, oraz jakości kształcenia na prowadzonych studiach podyplomowych, a prowadzona przez Wydział działalność spełnia przyjęte kryteria jakościowe w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej.

Z kolei z raportu z wizytacji dotyczącej oceny instytucjonalnej wynika, iż raport ten zawiera odniesienia do kierunku *historia* oraz zalecenia dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, które jak ustalono podczas bieżącej oceny zostały wdrożone- szczegóły oceny przez ZO PKA skuteczności podjętych działań doskonalących, w tym dostosowania się Uczelni do sformułowanych zaleceń o charakterze naprawczym zawiera część 4 raportu.

Aktualne postępowanie oceniające zostało przeprowadzone zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna.

Przed rozpoczęciem wizytacji dokonano podziału zadań pomiędzy członków Zespołu oraz ustalono szczegółowy harmonogram jej przebiegu z uwzględnieniem kluczowych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację wewnętrznym spotkaniem organizacyjnym podczas którego omówiono przebieg wizytacji oraz podzielono się uwagami wynikającymi z lektury raportu Samooceny oraz materiałów przekazanych w formie załączników do raportu.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z władzami Uczelni i Wydziału, osobami odpowiedzialnymi za realizację procesu kształcenia na wizytowanym kierunku, w tym z autorami raportu samooceny, z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku *historia*, ze studentami, osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, za współpracę międzynarodową, pracownikami Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Ponadto Zespół Oceniający PKA spotkał się z Samorządem Studenckim i pracownikami Biura Karier. W toku wizytacji przeprowadzono hospitację zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. Ponadto dokonano przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji.

Przed zakończeniem wizytacji odbyło się wewnętrzne spotkanie Zespołu Oceniającego PKA, podczas którego podsumowano wnioski dotyczące stopnia spełnienia standardów jakości kształcenia poszczególnych kryteriów, ustalono propozycję oceny dla kierunku *historia* oraz omówiono sformułowane uwagi i rekomendacje, o których poinformowano władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	historia
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I i II stopnia
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarne
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}	Historia
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	Studia I stopnia: 6 semestrów /180 ECTS Studia II stopnia: 4 semestry / 120 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych / liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	Studia I stopnia – nauczanie historii i promocja dziejów ojczystych – 180 godzin / 8 ECTS, – pozostałe – 160 godzin / 6 ECTS. Studia II stopnia – nauczanie historii i promocja dziejów ojczystych – 180 godzin / 8 ECTS, – pozostałe – 160 godzin / 6 ECTS.
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Studia I stopnia: – archiwistyka i biurowość współczesna, – turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy, – nauczanie historii i promocja dziejów ojczystych. Studia II stopnia: – archiwistyka i zarządzanie dokumentacją,

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

	– współczesne stosunki międzynarodowe, – turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy, – nauczanie historii i promocja dziejów ojczystych.	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	I st. – licencjat II st. – magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	I st. – 53 II st. – 54	---
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	I st. – 1875 II st. – 870	---
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	I st. – 92 II st. – 61	---
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	I st. – 118 II st. – 93	---
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	I st. – 57 II st. – 70	---

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach jest ośrodkiem badań naukowych o pięćdziesięcioletnich tradycjach, wywodzącym się z Wyższej Szkoły Pedagogicznej, w której kształcono między innymi nauczycieli historii. Strategia i misja uczelni przewidują m.in. kształcenie przyszłych elit społecznych i gospodarczych, prowadzenie badań naukowych oraz

oddziaływanie na rzecz lokalnych i regionalnych społeczności. Wyraźnie wpisuje się w nie zakres kształcenia na kierunku *historia*, który przygotowuje kadry nauczycielskie, urzędnicze i związane z ochroną dziedzictwa narodowego. Strategia uczelni przewiduje powiązanie działań naukowych z rozszerzeniem działalności dydaktycznej, powstawaniem nowych kierunków studiów i specjalności. Oceniany kierunek studiów jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej historia, w której prowadzone są w uczelni badania naukowe mające walor aktualności. Odnoszą się one do wszystkich epok historycznych w kontekście historii politycznej, gospodarczej, społecznej i regionalnej oraz w zależności od epoki do historii wojskowości, religii nauki i edukacji. Ich słabą stroną jest ograniczenie badań w zakresie historii wczesnonowożytnej do problematyki Konga. Prowadzone w jednostce badania naukowe powiązane są także z potrzebami specjalności archiwistycznej i ochrony dziedzictwa kulturowego, brak jednak badań związanych z edukacją historyczną i nauczaniem historii.

Prowadzone na kierunku specjalności odpowiadają zakresowi merytorycznego przygotowania w zakresie historii i są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy, do którego potrzeb dostosowywana jest ich oferta i zakres kształcenia. Na przykład tradycyjne dla kierunku *historia* przygotowanie archiwistyczne łączone jest ze współczesną biurowością. Takie sprofilowanie tej specjalności jest wynikiem m.in. konsultacji z przedstawicielami otoczenia społecznego. Podobnie, przygotowanie do zawodu nauczyciela realizowane jest w ramach specjalności *nauczanie historii i promocja dziejów ojczystych*, która zawiera nie tylko moduł zajęć związany z realizacją standardów kształcenia nauczycieli, ale moduły poszerzające kompetencje nauczycieli o kwestie związane z popularyzacją i promocją wiedzy historycznej. W tym kontekście na innej specjalności pojawia się aspekt komercjalizacji wiedzy, rozumianej jako wykorzystanie wiedzy historycznej m.in. w turystyce. W celu jak najlepszej realizacji treści zaplanowanych w programach poszczególnych specjalności jednostka współpracuje z archiwami państwowymi, muzeami i bibliotekami oraz szkołami. Wpływ otoczenia społeczno-gospodarczego na koncepcję kształcenia ogranicza się jednak tylko do etapu tworzenia nowych specjalności i konsultacje nie są kontynuowane na etapie realizacji programu studiów. W procesie konsultacji koncepcji kształcenia nie uczestniczą studenci kierunku.

Koncepcja studiów zakłada, że na studiach II stopnia student może kontynuować specjalność podjętą na studiach I stopnia albo dokonać zmiany i rozpocząć kształcenie w zakresie innej specjalności. Tym samym jednostka dając teoretycznie studentom możliwość zdobycia nowych kompetencji *de facto* – chcąc uzupełnić kompetencje osób zmieniających specjalność – w

większości powiela kompetencje ze studiów pierwszego stopnia, co widoczne jest wyraźnie w treściach programowych (szerzej kryterium 2).

Kierunkowe efekty kształcenia zostały przyjęte w roku 2012 i nie były później modyfikowane. Są one spójne z koncepcją kształcenia oraz z ogólnoakademickim profilem studiów i zgodnie z przyporządkowaniem dokonany przez uczelnię, odnoszą się do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych i dyscypliny naukowej historia. Są one zgodne z zakresem prowadzonej w uczelni działalności naukowej i uwzględniają one pełny zakres wiedzy historycznej w ujęciu chronologicznym oraz umiejętności i kompetencje społeczne związane z kształtowaniem kompetencji badawczych (kompetencje zakresu wiedzy o dorobku historiografii, umiejętności posługiwania się terminologią specjalistyczną, wiedza i umiejętności i kompetencje społeczne dotyczące metodologii i metodyki prowadzenia badań naukowych). Są sformułowane w sposób umożliwiający implementację do treści programowych kierunku najnowszych osiągnięć nauki. Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane dla studiów I i II stopnia są zgodne z odpowiadającymi im poziomami ram kwalifikacji i zakładają progres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na studiach II stopnia w stosunku do studiów I stopnia. Przewidując odpowiedni progres umiejętności w zakresie posługiwania się językiem obcym, nie wskazują jednak poziomu ESOKJ, który powinien zostać osiągnięty na odpowiednim poziomie kształcenia. Kierunkowe efekty uczenia się są sformułowane w sposób zrozumiały. Poszczególne efekty nie są rozbudowane i uwzględniając odpowiedni poziom zaawansowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są możliwe do osiągnięcia przez studentów oraz umożliwiają stworzenie systemu ich weryfikacji.

W programie studiów sformułowano także efekty kształcenia dla poszczególnych specjalności, które uszczegóławiają kierunkowe efekty kształcenia w kontekście specyficznych dla specjalności kompetencji i są ogniwem pośrednim między efektami kierunkowymi, a sformułowanymi na poziomie przedmiotów. Pozwalają one powiązać wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne związane z dyscypliną naukową historia z kompetencjami w zakresie nauczania historii, archiwistyki i zarządzania dokumentacją, podstaw prawa administracyjnego, organizacji turystyki, muzealnictwa itd. właściwymi dla poszczególnych specjalności. Efekty te odpowiadają poziomowi studiów i zakładają poszerzenie lub pogłębienie kompetencji uzyskanych na studiach I stopnia. Są sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiają stworzenie systemu weryfikacji.

Cechami tymi charakteryzują się także efekty uczenia się sformułowane na poziomie poszczególnych przedmiotów, które z reguły w sposób prawidłowy odnoszą się do kierunkowych efektów uczenia się. Zdarzają się jednak sytuacje, w których dla modułów zajęć

o tych samych nazwach lub odpowiadających podobnej problematyce na studiach I i II stopnia efekty uczenia się są sformułowane tak samo, bez uwzględniania odpowiedniego progresu i poziomu ram kwalifikacji, np. *Nauki pomocnicze historii* niektóre zajęcia w ramach specjalności i praktyki zawodowe (szerzej w kryterium 2).

Kierunkowe efekty uczenia się przewidują wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne związane z upowszechnianiem wiedzy historycznej i umożliwiają kształcenie w zakresie edukacji. Umożliwiają one implementację do modułów zajęć efektów sformułowanych w standardach kształcenia nauczycieli. Jednostka określiła odnoszące się do kierunkowych efektów uczenia się efekty dla modułów specjalnościowych, w tym dla modułu przygotowującego do zawodu nauczyciela. Efekty te nie są jednak w pełni spójne z efektami sformułowanymi w standardach kształcenia nauczycieli, ponieważ uwzględniają oprócz przygotowania w zakresie merytorycznym do prowadzenia przedmiotu jedynie wiedzę i umiejętności i kompetencje społeczne odpowiadające dydaktyce nauczania, z pominięciem kompetencji w zakresie psychologii i pedagogiki. Efekty te są jednak uwzględnione w sylabusach odpowiednich przedmiotów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kierunek studiów *historia* realizowany na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlicach wpisuje się w strategię uczelni, w której prowadzi się badania naukowe obejmujące wszystkie epoki historyczne. Ich słabością jest ograniczenie badań w zakresie historii wczesnonowożytnej tylko do problematyki Konga oraz niepodejmowanie problematyki związanej z edukacją historyczną i nauczaniem historii. Na etapie tworzenia nowych specjalności jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jednak jego wpływ, na koncepcję kształcenia ogranicza się tylko do wstępnego stadium i nie dotyczy oceny realizacji programu studiów. W procesie konsultacji koncepcji kształcenia nie uczestniczą studenci kierunku. Koncepcja studiów zakłada, że na studiach II stopnia istnieje możliwość zmiany lub kontynuacji specjalności podjętej na studiach I stopnia, co prowadzi do powielania się uzyskiwanych przez kontynuujących specjalność studentów kompetencji.

Przewidując progres umiejętności w zakresie posługiwania się językiem obcym, nie wskazują jednak poziomu ESOKJ, który powinien zostać osiągnięty na odpowiednim poziomie kształcenia. Kierunkowe efekty uczenia się zostały sformułowane w sposób prawidłowy, są zrozumiałe i możliwe do osiągnięcia. Cechami tymi charakteryzują się także efekty uczenia się

sformułowane na poziomie poszczególnych przedmiotów, które z reguły w sposób prawidłowy odnoszą się do kierunkowych efektów uczenia się. Zdarzają się jednak sytuacje, w których dla modułów zajęć o tych samych nazwach lub odpowiadających podobnej problematyce na studiach I i II stopnia efekty uczenia się są sformułowane tak samo, bez uwzględniania odpowiedniego progresu i poziomu ram kwalifikacji. Kierunkowe efekty uczenia się przewidują przygotowanie w zakresie kompetencji edukacyjnych i umożliwiają implementację do efektów modułowych efektów kształcenia sformułowanych w standardach kształcenia nauczycieli. Jednostka sformułowała efekty uczenia się dla modułu zajęć przygotowującego do zawodu nauczyciela, uwzględniła jednak w nim tylko efekty związane z dydaktyką nauczania.

W świetle przeprowadzonej analizy i oceny koncepcji kształcenia kierunku historia Zespół Oceniający rekomenduje podjęcie następujących działań doskonalących:

1. rozszerzenie problematyki badań naukowych w zakresie:
 - historii wczesnonowożytnej o zagadnienia historii Polski i Europy;
 - edukacji historycznej i nauczania historii;
2. rozszerzenie procesu konsultacji dotyczących koncepcji studiów na etap realizacji programu studiów i włączenie do tego procesu studentów kierunku;
3. zmianę koncepcji kształcenia dotyczącej specjalności do jednej z dwóch opcji:
 - a) studenci kontynuują kształcenie na studiach II stopnia w ramach specjalności poszerzającej kompetencje uzyskane na studiach I stopnia,
 - b) studenci na studiach II stopnia uzyskują w ramach specjalności (z wyjątkiem specjalności przygotowującej do zawodu nauczyciela) nowe kompetencje związane z nową ofertą specjalności.
4. uwzględnienie w kierunkowych efektach uczenia się poziomu biegłości językowej według ESOKJ;
5. uwzględnienie w sposobie formułowania efektów uczenia się na studiach II stopnia na poziomie modułów zajęć progresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w stosunku do studiów I stopnia;
6. opracowanie kompleksowych efektów uczenia się dla modułu przygotowującego do zawodu nauczyciela, uwzględniających nie tylko kompetencje z zakresu dydaktyki, ale także pedagogiki i psychologii.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dobrej Praktyki

Zalecenia

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe obejmują zarówno na studiach I jak i II stopnia zgodnie z porządkiem chronologicznym zakres wiedzy dotyczący wszystkich epok historycznych z wyodrębnieniem na studiach I stopnia modułów zajęć poświęconych historii regionalnej, a na studiach II stopnia modułów zajęć związanych z prowadzeniem badań naukowych. Na studiach II stopnia przy zachowaniu chronologicznego układu treści programowych program studiów przewiduje ich sprofilowanie w wyniku wyboru studentów wokół problematyki społeczno-politycznej lub kulturalnej i pogłębienie wiedzy w tym zakresie w stosunku do studiów I stopnia. Na studiach I i II stopnia uwzględniony jest zawierający identyczne treści programowe przedmiot *Nauki pomocnicze historii*.

Na studiach I stopnia na specjalności *Archiwistyka i biurowość współczesna* treści programowe uwzględniają zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z archiwistyką i techniką biurową, na specjalności *Turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy historycznej* oprócz historii wojskowości także aspekty związane podstawami turystyki i muzealnictwa, a na specjalności *Nauczanie historii i promocja dziejów ojczystych* odnoszą się one także do dyscyplin naukowych pedagogika i psychologia.

Na studiach II stopnia kontynuowane jest kształcenie w zakresie specjalności obecnych na studiach I stopnia oraz oferuje się dodatkowo specjalność *Współczesne stosunki międzynarodowe*. Treści programowe odpowiadają specyfice tych specjalności, ale ich słabością jest powtarzanie się w stosunku do treści na studiach I stopnia. Dotyczy to m.in. problematyki historii administracji, metodyki archiwalnej na specjalności *Archiwistyka i zarządzania dokumentacją* czy geografii historycznej i turystycznej Polski na specjalności *Turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy historycznej*. Jest to skutek zamierzonej w koncepcji studiów możliwości zmiany lub kontynuacji specjalności podjętej na studiach I stopnia, tyle że w przypadku zmiany specjalności studenci uzyskują kompetencje, których nie osiągnęli na studiach I stopnia, ale w przypadku kontynuacji znaczną część treści po prostu powtarzają, a nabyte na studiach I stopnia umiejętności – utrwalają. Jednocześnie programy specjalności nie zawierają treści programowych odpowiadających oczekiwaniom studentów, a

także przedstawicieli rynku pracy - na co wskazano podczas spotkań ZO PKA z interesariuszami. Dotyczy to na przykład znajomości podstaw prawa administracyjnego, czy kompetencji komunikacyjnych.

Treści programowe ogólnie odpowiadają zakresowi działalności naukowej prowadzonej w uczelni, są kompleksowe, ale nie zawsze specyficzne dla poszczególnych zajęć tworzących program studiów i nie zawsze aktualne. Na przykład dla przedmiotu *Wstęp do badań historycznych* (studia I stopnia) uwzględniono tradycyjną dla tego przedmiotu problematykę, o aktualności której świadczy jedynie wprowadzenie do treści programowych informacji o bibliotekach cyfrowych z pominięciem pozostałych zasobów internetowych odnoszących się do różnego rodzaju archiwów, cyfrowej dokumentacji muzealnej, szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego, ale także różnych portali historycznych czy Wikipedii, korzystanie z których wymaga krytycznego przygotowania studentów. Wykaz literatury do przedmiotu obejmuje publikacje pochodzące z lat 80. XX wieku i nie zawiera nowszych opracowań dotyczących propedeutyki badań historycznych. Literatura dodatkowa nie odpowiada efektom uczenia się oraz treściom programowym przedmiotu i dotyczy zaawansowanych umiejętności badawczych odpowiadających 7 poziomowi PRK (znajomość paleografii łacińskiej, dyplomatyki, historii pisma łacińskiego). Nieaktualność treści odnosi się także do przygotowania metodologicznego na studiach II stopnia, które zgodnie z sylabusem przedmiotu *Metodologia historii i historia historiografii* ogranicza się do prezentacji zaledwie dwóch paradygmatów metodologicznych XX wieku: marksistowskiego i strukturalistycznego (szkoła Annales), z pominięciem personalizmu chrześcijańskiego, psychohistorii, niemieckiej szkoły Sozialgeschichte, *New American History*, neo- i postmodernizmu, perspektywy feministycznej, gender i innych w badaniach historycznych. Jest to także niespójne z zakresem kierunkowych efektów uczenia się, które zakładają poznawanie historii w różnych różnorodnych zakresach i perspektywach badawczych.

Zastrzeżenia dotyczące aktualności przekazywanych treści można sformułować także do innych przedmiotów, zwłaszcza w zakresie literatury dodatkowej, ale także i polecanych podręczników, częściej uwzględniającej starsze publikacje (czasem w nowszych wydaniach), niż najnowsze osiągnięcia nauki historycznej. Uwzględnienie w literaturze klasycznych opracowań, dawno nieżyjących historyków, nie jest niewłaściwe, jeśli obuduje się je najnowszymi osiągnięciami, ale wykaz literatury dodatkowej ogranicza się zwykle do kilku publikacji, które ponadto nie uwzględniają – w przypadku historii powszechnej – nowszych tłumaczeń na język polski dzieł historyków zagranicznych.

Program studiów II stopnia nie zapewnia osiągnięcia przez wszystkich studentów efektu uczenia się K-U19, dotyczącego umiejętności tłumaczenia, objaśniania i wykorzystania w badaniach historycznych źródeł w języku starożytnym lub dawnym, ponieważ student wybiera jedno translatorium z języka nowożytnego lub języka łacińskiego. Kształcenie umiejętności translatorycznych nie jest przewidywane też w modułach zajęć odnoszących się do starożytności i średniowiecza.

Treści programowe na specjalności przygotowującej nauczycieli na studiach I stopnia w zakresie psychologii, pedagogiki i dydaktyki odpowiadają treściom sformułowanym w standardach kształcenia. Program studiów przewiduje także zajęcia z emisji głosu oraz treści programowe związane z umiejętnością wykorzystania technik informatycznych w ramach zajęć z technologii informatycznej i dydaktyki historii. Nie przewiduje natomiast wymaganych rozporządzeniem MBiSW treści związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna.

Na studiach II stopnia treści programowe realizowane w ramach zajęć z dydaktyki historii, psychologii i pedagogiki nie odpowiadają etapowi kształcenia, do którego nadawane są kwalifikacje (szkoła ponadpodstawowa) i poszerzają treści ze studiów I stopnia odnoszące się do kompetencji związanych z pracą w szkole podstawowej, do nauczania w której kwalifikacje uzyskują absolwenci studiów I stopnia. Wynika to z niedostosowania kształcenia nauczycieli do nowego ustroju szkolnego. Jednostka nie przesunęła treści kształcenia ze studiów II stopnia na studia I stopnia związanych z wydłużeniem szkoły podstawowej i kilka klas, pozostawiając te treści na studiach II stopnia.

Studia I stopnia trwają sześć semestrów, którym przepisano 180 ECTS w wymiarze 1857 godzin kontaktowych (w tym na specjalności *nauczanie historii i promocja dziejów ojczystych* 60 godzin praktyk z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studentów) i pozostałych praktyk zawodowych w wymiarze 120-160 godzin w zależności od specjalności pod pieczę innych osób prowadzących zajęcia (opiekunów praktyk w zakładzie pracy). Czas trwania studiów oraz nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów zapewniają osiągnięcie kierunkowych efektów uczenia się. Jednak sposób oszacowania punktami ECTS poszczególnych przedmiotów nie uwzględnia nakładu pracy studenta w poszczególnych semestrach. W przypadku przedmiotów trwających dwa i więcej semestrów punkty ECTS nie są naliczane w kolejnych semestrach, ale dopiero w semestrze ostatnim. I tak na przykład na studiach II stopnia studenci w każdym semestrze odbywają zajęcia w ramach seminarium dyplomowego w wymiarze 30 godzin kontaktowych, ale nie otrzymują punktów ECTS. W ostatnim semestrze otrzymują natomiast 20 ECTS, co odpowiada nakładowi pracy

wykonanemu w czterech semestrach. Nakład pracy studenta dla niektórych przedmiotów jest przeszacowany, a dla niektórych niedoszacowany. Na ocenianym kierunku przyjęto zasadę, że 1 punkt ECTS równa się 25 godzinom pracy studenta. Do przeszacowanych należy na przykład przedmiot *Technologia informatyczna* na studiach I stopnia, który realizowany jest w wymiarze 15 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń (3 ECTS), przy czym aż osiem godzin przewidziano na indywidualne konsultacje i dziesięć godzin na przygotowanie się do zaliczenia testu pisemnego. Inny przykład to *Wstęp do badań historycznych* prowadzony w wymiarze 15 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń, który oszacowano na 6 ECTS, czemu odpowiada całkowity nakład pracy studenta wyliczony w sylabusie w wymiarze 150 godzin, w ramach których student powinien spędzić 20 godzin na indywidualnych konsultacjach. Do grupy przedmiotów niedoszacowanych należą np. moduły kształcenia językowego. Na lektoraty w programie studiów przeznaczono 120 godzin zajęć kontaktowych i 6 ECTS, co odpowiada 150 godzinom pracy studenta, a więc w semestrze na przygotowanie się do zajęć, samodzielną naukę i przygotowanie prac pisemnych itp. przewiduje się średnio 7,5 godziny, a więc 30 minut tygodniowo. Język łaciński realizowany jest w wymiarze 60 godzin ćwiczeń, któremu przypisano 3 ECTS, co daje 75 godzin całkowitego nakładu pracy, z czego zaledwie 10 godzin przeznaczone jest na przygotowanie się do zajęć. Efekty uczenia się zakładają, że w tym czasie student powinien osiągnąć umiejętność tłumaczenia i objaśniania prostych tekstów źródłowych w języku łacińskim, a treści programowe opanowanie pięciu deklinacji, kilku czasów gramatycznych (w tym niewystępujących w języku polskim), stron biernej i czynnej itd., co wymaga od studentów znaczącego nakładu pracy własnej. O niedoszacowaniu lub przeszacowaniu można też mówić w przypadku przedmiotów kierunkowych. Wszystkie moduły poświęcone historii poszczególnych epok odbywają się w liczbie 45 godzin kontaktowych, ale oszacowane je od 3 do 6 ECTS, pozostałe moduły w wymiarze 30 godzin kontaktowych oszacowane od 1 do 6 ECTS.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów łącznie oraz dla poszczególnych modułów zajęć z uwzględnieniem wymiaru praktyki zawodowej zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się i spełnia wymagania ustawy odnoszące się do studiów stacjonarnych.

Sekwencja zajęć w programie studiów jest prawidłowa. W pierwszym semestrze studiów I i II stopnia odbywają się głównie zajęcia z grupy treści podstawowych, zajęcia w grupy treści kierunkowych odbywają się we właściwym następstwie chronologicznym, specjalności wprowadzane są na drugim semestrze. Na studiach I i II stopnia nie budzi zastrzeżeń proporcja liczby godzin zajęć prowadzonych w formach wykładowych do przeważających w programie studiów form aktywizujących. Nie mniej zastrzeżenia budzi prowadzenie częściowo w formach

wykładów modułów zajęć, które powinny kształtować przede wszystkim umiejętności, np. *Technologii informacyjnej* czy *Wstępu do badań historycznych* na studiach I stopnia, dedykowanych kształtowaniu umiejętności i kompetencji społecznych związanych z prowadzeniem badań naukowych. Ujęte w programie studiów przedmioty *Historia sztuki* czy *Historia filozofii*, prowadzone są tylko w formach wykładu, która nie zapewnia uzyskania przez studentów przewidzianych dla nich umiejętności z zakresu posługiwania się w mowie i piśmie terminologią specjalistyczną, argumentowania w oparciu o znajomość dotychczasowych rozwiązań, czy umiejętności wskazywania teoretycznych podstaw w dziedzinie kultury i życia społecznego. W przypadku modułów zajęć dotyczących historii powszechnej na studiach I stopnia występuje przewaga form wykładowych nad aktywizującymi (30 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń), a do tych zajęć sformułowane są efekty uczenia się odnoszące się do umiejętności badawczych i kompetencji społecznych związanych z prowadzeniem badań naukowych.

Program studiów I i II stopnia obejmuje zajęcia:

1) umożliwiające wybór modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Należą do nich zajęcia ogólnouczelniane, zajęcia z zakresu nauk społecznych, języki obce, wykłady monograficzne, seminaria dyplomowe oraz moduły specjalnościowe wraz z praktykami zawodowymi;

2) związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie historia, którym przyporządkowano ponad 50% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, stanowią je zajęcia z grupy modułów kierunkowych oraz częściowo specjalnościowych. Niesłusznie jednak zaliczono do nich zajęcia z języka łacińskiego, objazd naukowy oraz praktyki zawodowe. Wyłączenie tych zajęć ze tej grupy, nie powoduje jednak deficytu skutkującego niespełnieniem warunków rozporządzenia;

3) poświęcone kształceniu w zakresie znajomości języka obcego;

4) zakresu nauk społecznych w wymiarze 6 ECTS

oraz na studiach I stopnia zajęcia z wychowania fizycznego.

Jednostka przewidując w programie studiów możliwość indywidualizacji ścieżki kształcenia nie umożliwia jednak wszystkim studentom kierunku realnego wyboru stosując zasadę, że uruchamiane są tylko te moduły zajęć, na które zapisze się większość studentów. Prowadzi to nie tylko do ograniczenia prawa studentów pozostających w mniejszości, ale także utrudnia indywidualizację procesu kształcenia.

Wymiar godzin zajęć kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela na studiach I i II stopnia odpowiada minimalnym wymaganiom standardów kształcenia nauczycieli. W przypadku studiów I stopnia minimalnej liczbie godzin kontaktowych dla modułu 2: *przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym* przyporządkowano punkty ECTS w liczbie wyższej, niż przewidują to standardy: 11 zamiast 10. Zajęcia realizujące standardy kształcenia nauczycieli odbywają się w określonej standardami kolejności. Zastrzeżenia budzą jednak formy, w jakich przeprowadzane są zajęcia w zakresie modułu 2: 120 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń na studiach I stopnia. Takie proporcje form wykładowych do aktywizujących nie umożliwiają osiągnięcia przez studentów efektów określonych w standardach odnoszących się do umiejętności i kompetencji społecznych, obejmujących umiejętności wykorzystania wiedzy teoretycznej w analizowaniu i interpretowaniu zdarzeń pedagogicznych, diagnozowania i prognozowania sytuacji pedagogicznych, rozpoznawania sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, kompetencji komunikacyjnych, pracy w zespole, kształtowania postaw etycznych, gotowości do podejmowania działań indywidualnych i grupowych, dokonywania oceny własnych kompetencji. Umiejętności te i kompetencje społeczne są możliwe do uzyskania podczas zajęć, które w większości, a przynajmniej w połowie umożliwiają stosowanie aktywizujących metod dydaktycznych i przewidują aktywną rolę studenta w procesie uczenia się.

Katalog metod dydaktycznych uwzględnionych w procesie kształcenia ogranicza się zasadzie do wykładu, wykładu z zastosowaniem prezentacji, analizy tekstów źródłowych, indywidualnych wystąpień studentów (referaty), dyskusji, rzadziej przygotowania prac pisemnych. Metody te są wystarczające, by zapewnić osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, ale monotonne i nie stymulują studentów do pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Są mało różnorodne, nie uwzględniają zmian edukacyjnych, które zaszły na niższych etapach kształcenia. Uczelnia, jak i jednostka posiada znaczące doświadczenie w zakresie nauczania włączającego i zapewnia studentom z niepełnosprawnością możliwość dostosowania stosowanych metod dydaktycznych do ich zindywidualizowanych potrzeb. W przypadku ocenianego kierunku dodatkowo mała liczebność grup studenckich ułatwia diagnozowanie tych potrzeb i adaptowanie stosowanych metod kształcenia, co widoczne było także podczas hospitowanych zajęć. Na kierunku w niemal każdej grupie studenckiej jest osoba z jakiegoś rodzaju dysfunkcjami. W doborze metod kształcenia wskazanych w sylabusach nie są uwzględniane najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, takie jak analiza przypadku, burza mózgów, symulacja, metoda projektu, mikronauczanie, portfolio, metaplan, Problem-Based Learning, praca z wykorzystaniem różnego typu zasobów cyfrowych itd., ale hospitacje zajęć

wykazały, że w praktyce dydaktycznej nauczyciele sięgają także do części z nich. Słabością dydaktyki na ocenianym kierunku jest ograniczony zakres metod związanych z kształtowaniem umiejętności komunikacyjnych w piśmie w zakresie różnych konwencji i gatunków historiograficznych. Mimo to stosowane metody umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny historia i udział w tej działalności, choć w minimalnym stopniu przygotowują studentów do korzystania z zasobów internetowych.

Nie zawsze metody dydaktyczne są w sylabusach prawidłowo dobrane do efektów uczenia się sformułowanych dla poszczególnych przedmiotów. Na przykład w przypadku *Historii średniowiecznej powszechnej* w kategorii umiejętności sformułowano efekt dotyczący samodzielnego zdobywania wiedzy, a stosowane metody dydaktyczne to wykład z prezentacją i analiza tekstów źródłowych. Inny przykład to *Polskie dziedzictwo kulturowe poza granicami współczesnej Polski*, podczas którego student ma osiąść umiejętność omówienia w sposób zrozumiały kwestii związanych z polskim dziedzictwem kulturowym, a jedyna stosowana metoda dydaktyczna to wykład wspomagany prezentacjami, polegający na prowadzeniu dyskusji. Podczas przedmiotu *Geografia historyczna i turystyczna Polski* nie jest przewidywana praca z mapą.

Metody dydaktyczne stosowane w modułach kształcenia językowego umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2 na studiach I stopnia i B2+ na studiach II stopnia.

Program studiów ocenianego kierunku uwzględnia praktyki zawodowe, które wchodzi w skład modułów specjalnościowych, mających na ocenianym kierunku studiów charakter praktyczny związany z konkretnymi zawodami (np. nauczyciel, archiwista). Efekty uczenia się zakładane dla praktyk na specjalnościach 1) archiwistyka i biurowość współczesna, 2) turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy, 3) archiwistyka i zarządzanie dokumentacją oraz 4) współczesne stosunki międzynarodowe sformułowane są w programie praktyk i odpowiadają ogólnoakademickiemu profilowi studiów, są spójne z kierunkowymi efektami uczenia się ale w niewielkim stopniu łączą się z aspektami praktycznej działalności zawodowej, do której przygotowują poszczególne specjalności. W zakresie wiedzy odnoszą się one co prawda do specyfiki zakładu pracy, w którym odbywa się praktyka i znajomości terminologii fachowej, ale też wiedzy na temat interdyscyplinarnych powiązań historii z naukami pokrewnymi, czy wiedzy na temat oferty współcześnie działających instytucji kultury. Efekty z kategorii umiejętności dotyczą samodzielnego zdobywania i utrwalania wiedzy, wykorzystywania i systematyzowania informacji, korzystania z bliżej nieokreślonych technologii informatycznych, prezentacji wyników pracy. W zakresie kompetencji społecznych

dotyczą poszanowania norm etycznych i rozwijania zainteresowań fachowych, społecznych i kulturalnych. Efekty uczenia się dla wszystkich wyżej wskazanych rodzajów praktyk, są sformułowane ogólnie, odnoszą się do podobnych kompetencji i w małym stopniu są specyficzne dla specjalności. W niektórych przypadkach nie odpowiadają one zakresowi specjalności, np. na studiach II stopnia dla specjalności *Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją* oraz *Turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy* sformułowano efekt: „Posiada wiedzę na temat powiązania historii integracji europejskiej z aktualnymi problemami społecznymi, gospodarczymi i politycznymi”. Efekty uczenia się dla praktyk realizowanych na studiach I i II stopnia są w znaczącej części identyczne, dotyczy to przede wszystkim efektów uczenia się w kategorii umiejętności i kompetencji społecznych.

Program praktyk zawodowych nie jest powiązany z efektami uczenia się. Dla wszystkich rodzajów praktyk jest podobny i przewiduje:

- 1) zapoznanie się ze specyfiką instytucji;
- 2) obserwowanie czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk, procesów komunikowania, działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i dyscypliny oraz zachowania tajemnicy służbowej;
- 3) współdziałanie z opiekunem praktyk w planowaniu i przeprowadzaniu nieokreślonych bliżej czynności, w przygotowywaniu stanowiska pracy, w kontrolowaniu i ocenianiu wykonywanych czynności (bez określenia czy chodzi o praktykanta, czy inne osoby);
- 4) analizę i interpretację zdarzeń związanych z funkcjonowaniem instytucji, wyrażającą się w prowadzeniu dokumentacji praktyki, sformułowaniu samooceny oraz oceny przedbiegu praktyki.

Programy praktyk dla studiów pierwszego i drugiego stopnia są takie same i nie przewidują uzyskania przez studentów nowych kompetencji.

Oprócz programu praktyk zostały opracowane także instrukcje praktyk, w których sformułowano cele nieodpowiadające wyżej opisanym efektom uczenia się i treściom programowym (z wyjątkiem efektu donoszącego się do efektu i treści związanych z zapoznaniem się ze specyfiką instytucji, w której odbywa się praktyka). W przypadku praktyki na specjalności *Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją* celem jest m.in. 1) zapoznanie z organizacją pracy archiwum, 2) zasobami archiwum, 3) z pomocami ewidencyjno-informacyjnymi, z zasadami funkcjonowania pracowni konserwatorskiej, 4) z zasadami opracowania akt itp.; na specjalności *Turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy*: 1) poznanie procedur i procesów podejmowania decyzji 2) zapoznanie się z ofertą handlową, czy 3) poznanie podstaw prawnych

działania instytucji itp. Podobnie jak w przypadku programu praktyk studenci na studiach I i II stopnia realizują te same cele.

Przebieg praktyki dokumentowany jest przy pomocy arkusza (dziennika praktyk), w którym odnotowana jest data, działania podejmowane podczas praktyki, czas na nie przeznaczony, Informacje te potwierdzane są podpisem opiekuna. Zaliczenie praktyki odbywa się na podstawie arkusza oceny, który zawiera tabelę uporządkowanych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych aspektów oceny studenta, które korespondują z celami określonymi w instrukcji praktyk, ale nie są spójne z efektami uczenia się w związku z czym nie pozwalają na ocenę, czy studenci te efekty osiągnęli.

Wewnętrznie sprzeczne zasady odbywania praktyk nie pozwalają na prawidłowe powiązanie kompetencji, doświadczenia oraz kwalifikacji opiekunów praktyk z ich celami, efektami uczenia się i programem. Jednostka zapewnia jednak opiekę na praktykami przez co najmniej dwie osoby, które uczestniczą także w procesie oceniania: opiekuna praktyk z ramienia uczelni, którym jest nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia na kierunku oraz opiekun w instytucji przyjmującej na praktykę. Wszystkie rodzaje praktyk zalicza ten sam nauczyciel akademicki, co – w związku z dużym zróżnicowaniem prowadzonych specjalności – nie gwarantuje właściwej oceny osiągnięć studentów.

Praktyka na specjalnościach archiwistycznych zgodnie z instrukcją powinna odbywać się w archiwach państwowych, zakładowych, archiwach jednostek administracji terytorialnej, na specjalności *Turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy* w instytucjach działających w branży turystycznej i przedsiębiorstwach działających w zakresie komercjalizacji wiedzy (media, wydawnictwa itp.), na specjalności *Współczesne stosunki międzynarodowe* w bliżej nieokreślonych instytucjach działających w obszarze stosunków międzynarodowych. W instytucjach tych nie jest możliwe osiągnięcie odpowiadających rozwijaniu kompetencji większości efektów uczenia się sformułowanych dla praktyk zawodowych, choć w większości możliwa jest realizacja celów sformułowanych w instrukcji. Praktyki zawodowe nie zawsze odbywają się we wskazanych w instrukcji instytucjach. Na przykład na specjalności *Turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy* studenci kierowani są też do instytucji kultury, placówek muzealnych i Instytutu Pamięci Narodowej, które nie są związane z komercjalizacją wiedzy.

Uczelnia nie zapewnia wszystkim studentom miejsc praktyk. Przyjęto zasadę, że studenci sami je proponują, a propozycja ta jest weryfikowana przez opiekuna praktyk. W przypadku, gdy weryfikacja jest negatywna, opiekun praktyk proponuje miejsce z listy współpracujących z jednostką instytucji. Jednostka nie prowadziła do tej pory sformalizowanego nadzoru nad

praktykami i ich oceny jako modułu zajęć. Opiekun praktyk odbywał jednak rozmowy ze studentami dotyczące oceny miejsca odbycia praktyk oraz kompetencji i zaangażowania opiekuna w zakładzie pracy. Jednocześnie w końcowej fazie jest przygotowanie narzędzia w wydziałowym systemie zapewniania jakości kształcenia, które umożliwi systemowy monitoring praktyk zawodowych w postaci ankiet wypełnianych przez studentów i pracodawców. Przedstawione projekty ankiet umożliwiąć będą doskonalenie programu praktyk i jego realizacji.

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku specjalności przygotowującej do zawodu nauczyciela jest zgodna ze standardami.

Wymiar praktyk zawodowych i ich sekwencja dla specjalności przygotowującej do zawodu nauczyciela na studiach I i II stopnia odpowiada wymaganiom standardów kształcenia nauczycieli, z wyjątkiem zbędnej realizacji na studiach II stopnia dodatkowej praktyki w szkołach podstawowych, co jest konsekwencją opisanej wyżej zasady rozłożenia kształcenia nauczycieli do szkół podstawowych na oba stopnie studiów. Co do zasady przyjęte programy praktyk odpowiadają wymogom standardów. Opiekę nad praktykami wychowawczymi (pedagogiczno-psychologicznymi) sprawuje pedagog, a nad praktykami nauczycielskimi (dydaktycznymi) nauczyciel akademicki z Instytutu Historii, posiadający kwalifikacje nauczyciela dyplomowanego. Praktyki odbywają się w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w godzinach popołudniowych i są dostosowane do potrzeb studentów pracujących. Poza pojedynczymi przypadkami rozpoczynają się nie wcześniej niż o 13.00 (dotyczy to głównie seminariów dyplomowych), zazwyczaj o 15.00. W ciągu dnia odbywa się maksymalnie osiem godzin zajęć, które są planowane w wymiarze 45 lub 90 minut. W wyjątkowych sytuacjach pomiędzy zajęciami występują tzw. okienka. Zajęcia planowane są w sposób umożliwiający zaplanowanie praktyki śródrocznej na specjalności przygotowującej do zawodu nauczyciela oraz uwzględniają dni wolne umożliwiające przygotowanie się studentów do zajęć, prac okresowych i prac dyplomowych.

Zgodnie z *regulaminem studiów* liczba egzaminów w roku akademickim nie może przekroczyć ośmiu i pięciu w semestrze. Na ocenianym kierunku liczba egzaminów w semestrze nie jest większa niż trzy. Zasada ta jest przestrzegana, jednak przedstawione harmonogramy sesji egzaminacyjnej wykazały, że zdarzają się sytuacje, gdy egzaminy odbywają się codzienne, bez przynajmniej jednodniowej przerwy na odpoczynek i przygotowanie się studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Treści programowe obejmują zarówno na studiach I jak i II stopnia zgodnie z porządkiem chronologicznym zakres wiedzy dotyczący wszystkich epok historycznych z wyodrębnieniem na studiach I stopnia modułów zajęć poświęconych historii regionalnej, a na studiach II stopnia modułów zajęć związanych z prowadzeniem badań naukowych. Na studiach II stopnia przy zachowaniu chronologicznego układu treści następuje pogłębienie wiedzy w stosunku do studiów I stopnia. Zdarzają się jednak przypadki dublowania treści programowych, zarówno w zakresie modułu kierunkowego, jak i przede wszystkim modułów specjalnościowych. Jednocześnie przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego wskazują na konkretne deficyty kompetencyjne absolwentów kierunku, o które można by te treści uzupełnić. Treści programowe ogólnie odpowiadają zakresowi działalności naukowej prowadzonej w uczelni, są kompleksowe, ale nie zawsze specyficzne dla poszczególnych zajęć tworzących program studiów i nie zawsze aktualne. Program studiów II stopnia nie zapewnia osiągnięcia przez wszystkich studentów efektu uczenia się K-U19, dotyczącego umiejętności tłumaczenia, objaśniania i wykorzystania w badaniach historycznych źródeł w języku starożytnym lub dawnym.

Treści programowe na specjalności przygotowującej nauczycieli na studiach I stopnia w zakresie psychologii, pedagogiki i dydaktyki odpowiadają treściom sformułowanym w standardach kształcenia. Program studiów nie przewiduje jednak treści związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna. Na studiach II stopnia treści programowe nie odpowiadają etapowi kształcenia, do którego nadawane są kwalifikacje i poszerzają treści ze studiów I stopnia odnoszące się do kompetencji związanych z pracą w szkole podstawowej, do nauczania w której kwalifikacje uzyskują absolwenci studiów I stopnia.

Liczba godzin zajęć kontaktowych i liczba przyporządkowanych do programu studiów punktów ECTS na studiach I i II stopnia pozwala na osiągnięcie kierunkowych efektów uczenia się i realizację treści programowych. Jednak sposób oszacowania punktami ECTS poszczególnych przedmiotów nie uwzględnia nakładu pracy studenta w poszczególnych semestrach, w konsekwencji nakład pracy studenta dla niektórych przedmiotów jest nieprawidłowo oszacowany. Występuje też niezgodność oszacowania nakładu pracy w ramach

modułów związanych z przygotowaniem do zawodu nauczyciela z odpowiednimi standardami. Formy zajęć nie zawsze odpowiadają sformułowanym dla nich efektom uczenia się, w tym w odniesieniu do modułów związanych z realizacją standardów kształcenia nauczycieli. Program studiów spełnia wymagania *Rozporządzenia NMiSW w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz.U. z dn. 30 września 2016, poz. 1596), jednak jednostka nie zapewnia realnego wyboru zajęć stosując zasadę uruchamiania tylko tych modułów, na które zapisze się większość studentów.

Katalog metod dydaktycznych uwzględnionych w procesie kształcenia ogranicza się zasadzie do wykładu, wykładu z zastosowaniem prezentacji, analizy tekstów źródłowych, indywidualnych wystąpień studentów (referaty), dyskusji, rzadziej przygotowania prac pisemnych, choć w rzeczywistości – co wykazały hospitacje zajęć – wachlarz stosowanych metod jest znacznie bogatszy. Zastrzeżenia jednak budzi – potwierdzony przeglądem prac etapowych i dyplomowych – mały udział metod kształtujących umiejętności pisanie w zakresie różnych konwencji i gatunków dziejopisarskich oraz krytycznego korzystania z zasobów cyfrowych. w zakresie różnych gatunków. Nie zawsze metody dydaktyczne są w sylabusach prawidłowo dobrane do efektów uczenia się sformułowanych dla poszczególnych przedmiotów.

Słabością programu studiów są praktyki zawodowe. Dla różnego rodzaju praktyk sformułowano zbliżone efekty uczenia się, nieuwzględniające specyfiki specjalności, z którą praktyka jest powiązana. Jednocześnie zróżnicowano treści programowe i sposób oceniania bez powiązania z tymi efektami. Miejsca odbywania praktyk nie zawsze pozwalają na osiągnięcie efektów uczenia się i realizację programu praktyk. Także kompetencje osób oceniających osiągnięcia studentów podczas praktyk nie odpowiadają ich zakresowi programowemu. Konsekwencją przyjętego modelu kształcenia nauczycieli jest odbywanie części wymiaru praktyk na studiach II stopnia w szkole podstawowej, zamiast w całości w szkole ponadpodstawowej.

Proces organizacji nauczania jest efektywny i zgodny z zasadami higieny uczenia się, przy czym, zdarzają się przypadki organizowania egzaminów bez przynajmniej jednodniowej przerwy.

Na podstawie przeprowadzonej analizy i oceny kryterium 2 w celu pełnego dostosowania programu studiów i jego realizacji do standardów jakości kształcenia niezbędne jest wdrożenie wskazanych zaleceń, przy uwzględnieniu niżej sformułowanych rekomendacji, które w odpowiednim stopniu działania te będą wspomagać:

1. uzupełnienie treści programowych specjalności w procesie konsultacji ze studentami i przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego;
2. zapewnienie aktualność treści programowych oraz zalecanej literatury;

3. naliczanie punktów ECTS dla przedmiotów trwających dłużej niż jeden semestr dla każdego semestru osobno;
4. dokonanie ponownego oszacowania punktami ECTS poszczególnych modułów zajęć, w sposób odpowiadający rzeczywistemu średniemu nakładowi pracy studenta i umożliwiające osiągnięcie przez niego efektów uczenia się sformułowanych dla tych modułów oraz opanowanie treści programowych;
5. dostosowanie nakładu pracy studenta odnoszącego się do minimalnego wymiaru godzin zajęć, do wymagań standardów kształcenia nauczycieli;
6. pełne dostosowanie form prowadzenia zajęć do przypisanych do nich kierunkowych efektów uczenia się;
7. poszerzenie katalogu wskazywanych w sylabusach i stosowanych metod dydaktycznych o metody aktywizujące, stymulujące studentów do pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się;
8. włączenie w szerszym zakresie do programu studiów metod dydaktycznych kształtujących umiejętności wypowiedzania się na piśmie w zakresie różnych konwencji i gatunków dziejopisarskich oraz krytycznego korzystania z zasobów cyfrowych;
9. ściślejsze powiązanie metod dydaktycznych z efektami uczenia się sformułowanymi dla poszczególnych przedmiotów;
10. powierzanie zaliczania praktyk osobom o kompetencjach odpowiadających zakresowi efektów uczenia się i treści programowych sformułowanych dla tych praktyk;
11. zapewnienie pomiędzy egzaminami co najmniej jednodniowej przerwy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia:

1. Należy zrestrukturyzować program studiów II stopnia, tak by nie powtarzały się treści programowe, co na studiach I stopnia.
2. Należy na studiach II stopnia zapewnić w treściach programowych kierunku realizację efektu uczenia się K-U19, dotyczącego umiejętności tłumaczenia, objaśniania i wykorzystania w badaniach historycznych źródeł w języku starożytnym lub dawnym w odniesieniu do wszystkich studentów.
3. Należy zapewnić możliwości realnego wyboru modułów zajęć wszystkim studentom kierunku.

4. Należy przygotować nowe programy praktyk zawodowych z uwzględnieniem:
 - a) efektów uczenia się dla praktyk zawodowych odpowiadających specyfice specjalności;
 - b) treści programowych odpowiadających specyfice specjalności z określeniem konkretnych czynności wykonywanych przez studentów, pozwalające na realizację efektów uczenia się
 - c) narzędzi oceny odnoszących się do osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się;
 - d) opracowanie, formalne zatwierdzenie i stosowanie kryteriów jakościowych doboru miejsc praktyk, w których mogą odbywać się praktyki zawodowe w powiązaniu z możliwością realizacji efektów uczenia się oraz treści programowych.
5. Należy wprowadzić zmiany w module zajęć realizującym standardy kształcenia nauczycieli w zakresie:
 - a) uzupełnienia treści programowych studiów I stopnia o zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna;
 - b) dostosowania treści programowych na studiach I i II stopnia do etapu edukacyjnego, dla którego nadawane są uprawnienia zawodowe;
 - c) zapewnienia dominacji aktywizujących form zajęć nad formami wykładowymi w zakresie realizacji standardów kształcenia nauczycieli;
 - d) realizacji całości wymiaru praktyki na studiach II stopnia przewidywanego w standardach kształcenia nauczycieli wyłącznie w szkole ponadpodstawowej.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Uchwała Senatu Uniwersytetu Przyrodniczo- Humanistycznego w Siedlcach w sprawie ustalania warunków rekrutacji na rok akademicki 2019/2020 przewiduje dla studiów I stopnia na kierunku historia uwzględnienie w postępowaniu rekrutacyjnym dwóch przedmiotów: obowiązkowo języka polskiego i dowolnego wskazanego przez studenta. Tak sformułowane zasady rekrutacji nie są selektywne i nie zapewniają utworzenia listy rankingowej umożliwiającej dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Większą selektywnością wykazują się zasady rekrutacji na studia II stopnia, wg których absolwenci kierunku *historia* lub kierunków pokrewnych przyjmowani są na podstawie oceny na dyplomie ukończenia studiów I stopnia, a absolwenci innych kierunków studiów na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej. Zasady te nie

określają jednak kryteriów doboru kierunków pokrewnych (dziedziny i dyscyplin naukowych, do których były one przyporządkowane z uwzględnieniem dyscypliny wiodącej w kierunkowych efektach uczenia się), ani zakresu i charakteru rozmowy kwalifikacyjnej. W praktyce rekrutacyjnej kierunek studiów wybierany jest przez kandydatów o predyspozycjach humanistycznych, co nie zmienia faktu, że zasady rekrutacji powinny być sformułowane w sposób umożliwiający odsiew ewentualnych kandydatów o niewystarczających kompetencjach wstępnych. Jednocześnie opublikowany na stronach internetowych uczelni informator dla kandydatów w przypadku studiów I stopnia podaje wiadomości niezgodne z uchwałą rekrutacyjną, wskazując na dowolny wybór w postępowaniu rekrutacyjnym dwóch przedmiotów spośród: geografia, historia, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna, język obcy, język polski i wiedza o społeczeństwie. W rezultacie z punktu widzenia kandydata zasady rekrutacji na studia I stopnia nie są jasne i czytelne, choć jednocześnie zarówno dla studiów I jak i II stopnia są bezstronne i zapewniają różnym grupom kandydatów (z nową lub starą maturą, maturą międzynarodową, zagraniczną itp.) równe szanse w podjęciu studiów na kierunku, w tym osobom z niepełnosprawnością.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów przewidują postępowanie egzaminacyjne sprawdzające rzeczywistą wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne kandydatów i możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej pokreślone są w *Regulaminie studiów* i zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów oraz wyznaczenie odpowiednich różnic programowych.

Formalne zasady i procedury dyplomowania określone są w *Regulaminie studiów*. Jednostka nie opracowała jednak specyficznych dla kierunku studiów kryteriów merytorycznych, które powinny spełniać prace dyplomowe na studiach I i II stopnia w powiązaniu z progresem wiedzy i umiejętności i odpowiadających właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji. Ma to wyraźne konsekwencje w problematyce i poziomie zawansowania realizowanych tematów (szerzej w dalszym opisie kryterium 3). Określono jednak zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego, podczas którego student powinien odpowiedzieć na trzy pytania: dwa losowane z wykazu zagadnień z zakresu treści programowych kierunku i jedno z tematyki pracy dyplomowej. Zasady te nie są jednak w pełni spójne z wykazem zagadnień dla egzaminu dyplomowego, w którym wydzielone są grupy treści: 1) warsztatowych związanych z

przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych, 2) kierunkowych odnoszących się do merytorycznej wiedzy w dyscyplinie naukowej historia i 3) specjalnościowych związanych z kończoną przez studentów specjalnością. System losowania dwóch pytań z całości wykazu nie pozwala na weryfikację efektów uczenia się w każdej z tych grup i w konsekwencji losowo student może odpowiadać tylko na pytania związane ze specjalnością. Dodatkowo w przypadku studiów I stopnia zestaw pytań nie odnosi się do specjalności nauczycielskiej, a zakres pytań w grupie kierunkowych na studiach I i II stopnia dotyczy tych samych lub podobnych zagadnień i nie wskazuje na progres i odpowiadający odpowiedniemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Ogólne zasady procesu oceniania umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, w tym możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. *Regulamin studiów* przewiduje możliwość powołania konsultanta, który określa szczegółowe potrzeby studenta, w tym także dotyczące procesu weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się.

Zasady przekazywania informacji zwrotnej dotyczące stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się są określone w *Regulaminie studiów*. Omówienie wyników prac etapowych odbywa się podczas zajęć, a informacja o uzyskanych ocenach podsumowujących jest przekazywana podczas zaliczeń przedmiotu i egzaminów, a następnie udostępniana w systemie USOS. *Regulamin studiów* przewiduje także rozwiązania w przypadku sytuacji konfliktowych umożliwiając studentom odwołanie od oceny, w sytuacji, gdy zaliczanie lub egzamin odbywał się niezgodnie z zasadami określonymi w sylabusie przedmiotu lub w sytuacji, gdy student z innych przyczyn podważa uzyskaną ocenę. W takich okolicznościach przeprowadzane jest postępowanie egzaminacyjne przed powołaną przez dziekana komisją, z możliwością udziału obserwatora studenckiego. W przypadku stwierdzenia plagiatu zastosowanie mają zapisy odpowiedniego regulaminu przewidującego skierowanie sprawy do rzecznika dyscyplinarnego.

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się są określone w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Katalog tych metod jest nieco bogatszy niż metod dydaktycznych. Najczęściej stosowane metody weryfikacji to bieżąca ocena studenta w trakcie zajęć, związana z obserwacją form jego aktywności i merytoryczności wypowiedzi (często opisywana jako ocena aktywności), kolokwia, sprawdziany, prace pisemne, referaty, przygotowanie prezentacji lub projektów związanych ze specyfiką przedmiotu (np. przygotowanie mapy interaktywnej, przygotowanie projektu gry historycznej). Metody pozwalają na ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, choć nie wypracowano grupy specyficznych metod weryfikujących efekty uczenia się w zakresie

kompetencji społecznych, które oceniane są z reguły w kontekście nabywania wiedzy lub umiejętności (np. kompetencje społeczne związane z pracą w grupie). Prace pisemne i referaty umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. Metody oceniania związane ze sprawdzaniem umiejętności językowych obejmują testy, sprawdziany, tłumaczenia, ocenę wypowiedzi ustnych oraz pisemnych studentów i umożliwiają sprawdzenie opanowania języka na poziomach B2 na studiach I stopnia i B2+ ESOKJ na studiach II stopnia.

Kryteria oceniania określone w różny sposób dla różnych przedmiotów, czasem odnoszą się wprost do efektów uczenia się sformułowanych dla przedmiotu, czasem do treści kształcenia. W większości przedmiotów są one określone czytelnie, wskazując na stopień opanowania materiału odpowiadający ocenie określonej w regulaminie studiów. Dość często jednak pojawia się sytuacja, w której jednym z kryteriów jest zaliczenie wybranych lektur, przy czym nie została określona ich liczba, a wykaz w sylabusie obejmujący kilka publikacji nie umożliwia rzeczywistego wyboru.

Kryteria oceniania zapewniając bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen dla każdego przymiotu osobno, jednak ze względu na zróżnicowaną formę opisu nie tworzą czytelnego systemu w aspekcie całego kierunku studiów. Zdarzają się też sytuacje, w których kryterium oceny jest bliżej nieokreślona aktywność studentów lub frekwencja na zajęciach i obecność, które same w sobie nie weryfikują wskazanych w sylabusach przedmiotu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku modułów zajęć związanych z przygotowaniem do zawodu nauczyciela w związku z dominacją wykładowych form zajęć w zakresie realizacji modułu 2 nie w pełni gwarantują sprawdzenie stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się związanych z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi określony w standardach kształcenia nauczycieli, ponieważ przedmioty z zakresu psychologii i pedagogiki ogólnej są sprawdzane wyłącznie przy pomocy egzaminu ustnego. Rekomendowane w kryterium 2 działania pozwolą rozwiązać ten problem.

Przygotowywane na kierunku prace etapowe i zakres przeprowadzanych egzaminów odpowiadają efektom uczenia się i treściom programowym sformułowanym dla poszczególnych modułów zajęć, z wyjątkiem praktyk zawodowych, w których zachodzi wykazany w kryterium 2 brak spójności między efektami uczenia się, a treściami programowymi. Analiza prac etapowych wskazuje jednak, że nie są dokonywane na nich adnotacje sprawdzającego, nie są korygowane błędy, a znaczna część prac w ogóle nie podlega ocenie, tym samym studenci nie uzyskują nawet podstawowej informacji zwrotnej dotyczącej swoich osiągnięć. Jednocześnie w

przypadku prac dyplomowych ta informacja zwrotna jest zaburzona, ponieważ znacząca część prac ma zawyżone oceny, oceny te nie są porównywalne, a w recenzjach z reguły nie wskazuje się na słabości prac. Część prac dyplomowych wykracza poza dyscyplinę naukową historia i tym samym nie weryfikuje efektów uczenia się sformułowanych dla ocenianego kierunku. Szczególnie widoczne jest to na studiach II stopnia, na których w ramach specjalności archiwistycznej prace dyplomowe dotyczą zarządzania archiwum współczesnym, lokując się raczej w dyscyplinie naukowej nauki o zarządzaniu. Zdarzają się też prace będące swego rodzaju raportami lub ekspertyzami, w których zamieszczono historyczne wprowadzenie, przeszłość jednak nie stanowi przedmiotu badań.

Ten stan rzeczy w dużej mierze jest wynikiem braku przyjętych na kierunku kryteriów i ujednoliconych wymagań, którym powinny odpowiadać prace dyplomowe na studiach I i II stopnia. Każdy z nauczycieli prowadzących seminarium dyplomowe przyjmuje w tym zakresie – co wynika z rozmów z nauczycielami akademickimi – własne zasady. Potwierdzeniem tego jest bardzo zróżnicowany zakres i poziom zaawansowania prac dyplomowych przy ich wyrównanych ocenach. Przekłada się to na ocenę uzyskaną na dyplomie ukończenia studiów, a tym samym daje pracodawcom informację nieodpowiadającą poziomowi osiągniętych przez absolwentów efektów uczenia się.

Zdarzają się więc przypadki, gdy prace dyplomowe na studiach I stopnia wymagają wykorzystania umiejętności nabywanych w trakcie studiów II stopnia, a prace na studiach II stopnia mają charakter kompilacyjny świadczący zaledwie o przygotowaniu do prowadzenia badań, właściwym dla studiów I stopnia. Czasami problematyka prac dyplomowych jest zbyt szeroka (np. stosunki polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym) i nie daje możliwości sprawdzenia umiejętności badawczych studentów, którzy w takich okolicznościach ograniczają się do relacjonowania bogatej literatury.

Studenci kierunku mają możliwość uczestniczenia w pracach koła naukowego oraz publikacji swoich osiągnięć. Redagują między innymi swoje czasopismo naukowe. Przedstawione w jednostce przykłady publikacji i ich wykazy jednoznacznie wskazują, że studenci posiadają osiągnięcia naukowe w dyscyplinie naukowej historia, do której przyporządkowany jest oceniany kierunek studiów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Uczelnia sformułowała na studia I stopnia nieselektywne zasady rekrutacji, które nie zapewniają utworzenia listy rankingowej umożliwiającej dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Większą selektywnością wykazują się zasady rekrutacji na studia II stopnia, wg których absolwenci kierunku *historia* lub kierunków pokrewnych przyjmowani są na podstawie oceny na dyplomie ukończenia studiów I stopnia, a absolwenci innych kierunków studiów na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej. W praktyce rekrutacyjnej kierunek studiów wybierany jest przez kandydatów o predyspozycjach humanistycznych. Opublikowany na stronach internetowych uczelni informator dla kandydatów w przypadku studiów I stopnia podaje wiadomości niezgodne z uchwałą rekrutacyjną i wskazuje na bardziej selektywne zasady niż ta uchwała.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów przewidują postępowanie egzaminacyjne sprawdzające rzeczywistą wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne kandydatów i możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów oraz wyznaczenie odpowiednich różnic programowych.

Uczelnia opracowała formalne zasady i procedury dyplomowania, jednak jednostka nie określiła specyficznych dla kierunku studiów kryteriów merytorycznych, które powinny spełniać prace dyplomowe na studiach I i II stopnia w powiązaniu z progresem wiedzy i umiejętności i odpowiadających odpowiedniemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji. Ma to swoje wyraźne konsekwencje w zakresie tematycznym i poziomie zaawansowania realizowanych na kierunku tematów. Określono zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego, podczas którego student powinien odpowiedzieć na trzy pytania, zasady te nie są jednak w pełni spójne z wykazem zagadnień dla egzaminu dyplomowego.

Ogólne zasady procesu oceniania umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, w tym możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Omówienie wyników prac etapowych odbywa się podczas zajęć, a informacja o uzyskanych ocenach podsumowujących jest przekazywana podczas zaliczeń przedmiotu i egzaminów. *Regulamin studiów* przewiduje także rozwiązania w przypadku sytuacji konfliktowych.

Stosowane metody oceniania pozwalają na ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, choć nie wypracowano grupy specyficznych metod weryfikujących efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych, które oceniane są z reguły w kontekście nabywania wiedzy lub umiejętności, w tym w modułach zajęć związanych z kształceniem nauczycieli. Prace pisemne i referaty umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. Zdarzają się sytuacje, w których kryterium oceny jest bliżej nieokreślona aktywność studentów lub frekwencja na zajęciach i obecność. Kryteria oceniania określane w różny sposób dla różnych przedmiotów, czasem odnoszą się wprost do efektów uczenia się sformułowanych dla przedmiotu, czasem do treści kształcenia. Przygotowywane na kierunku prace etapowe i zakres egzaminów – z wyjątkiem praktyk zawodowych – odpowiadają efektom uczenia się i treściom programowym sformułowanym dla poszczególnych modułów zajęć, z wyjątkiem praktyk zawodowych. Prace etapowe często nie są jednak korygowane i oceniane. Część prac dyplomowych ma zawyżone oceny, a w recenzjach z reguły nie wskazuje się na ich słabości. Niektóre prace dyplomowe wykraczają poza dyscyplinę naukową historia i tym samym nie weryfikują efektów uczenia się sformułowanych dla ocenianego kierunku. Osiągnięcia naukowe studentów związane są z dyscypliną naukową historia.

W związku z powyższym rekomenduje się:

1. opracowanie bardziej selektywnych, zapewniających utworzenie listy rankingowej zasad rekrutacji,
2. zapewnienie spójności między przyjętymi w uczelni uchwałami a informatorami dla kandydatów i materiałami promocyjnymi;
3. wprowadzenie ujednoliconej formy opisu kryteriów oceniania w powiązaniu z oceną osiągania efektów uczenia się sformułowanych dla poszczególnych przedmiotów;
4. wyłączenie z metod oceniania i kryteriów oceniania ogólnie sformułowanej aktywności studenta i przede wszystkim jego obecności na zajęciach;
5. poszerzenie katalogu metod weryfikujących efekty uczenia się w zakresie pedagogiki i psychologii ogólnej o metody sprawdzające osiągnięcie efektów uczenia się z kategorii umiejętności i kompetencji społecznych;
6. konsekwentne ocenianie wszystkich prac studenckich wraz z uzasadnieniem oceny i korektą błędów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Wprowadzenie do *Regulaminu studiów* procedury odwoławczej, w sytuacji, gdy zaliczenie lub egzamin odbywają się niezgodnie z zapisami sylabusu przedmiotu.

Zalecenia

1. Opracowanie merytorycznych wymagań stawianych pracom dyplomowym na studiach I i II stopnia z uwzględnieniem progresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz dyscypliny naukowej, do której został przyporządkowany kierunek studiów oraz szczegółowych zasad i kryteriów oceny prac dyplomowych.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zajęcia na ocenianym kierunku prowadzą trzy różne grupy wykładowców. Najliczniejszą z nich (13 osób) stanowią etatowi nauczyciele akademicki Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UPH, 6 osób zatrudnionych jest w innych jednostkach uczelni, realizując część swojego obciążenia dydaktycznego na ocenianym kierunku, natomiast najmniej liczną grupą (4) są inne osoby prowadzące zajęcia, a zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych. Cała kadra Instytutu wraz z pozostałymi prowadzącymi zajęcia posiada udokumentowany dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe w zakresie dyscypliny naukowej historia, umożliwiające prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie kompetencji badawczych przez studentów.

Grupa etatowych pracowników Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych nie jest bardzo liczna, ale ma dość symetryczną strukturę kwalifikacji. Wśród 13 pracowników: 2 osoby posiadają tytuł naukowy profesora, 8 – stopień doktora habilitowanego, a 3 – stopień doktora. W ramach ich zainteresowań badawczych reprezentowane są wszystkie główne epoki historyczne (starożytność, średniowiecze, nowożytność, XIX i XX wiek), metodologia historii oraz wybrane zagadnienia związane z oferowanymi specjalnościami (historia wojskowości, archiwistyka, współczesna biurokracja, dydaktyka historii, współczesne stosunki polityczne). Zagadnienia specjalistyczne (jak np. archeologia ziem polskich czy paleografia łacińska) oraz szczegółowa problematyka związana z aktualnie prowadzonymi specjalnościami (nauczycielską oraz archiwistyczną) jest reprezentowana w dorobku naukowym osób spoza Instytutu lub zatrudnionych na podstawie krótkoterminowych umów, co wydaje się być rozwiązaniem dobrym, biorąc pod uwagę trudne do przewidzenia decyzje studentów w zakresie wyboru

specjalności. Podobne rozwiązanie musiałby przyjąć Instytut w przypadku uruchomienia pozostałych specjalności, oferowanych w programie studiów (jak „Turystyka historyczno-wojskowa i komercjalizacja wiedzy historycznej” oraz „Współczesne stosunki międzynarodowe”), ponieważ w aktualnej kadrze etatowych nauczycieli akademickich nie ma osób, które prowadziłyby badania z zakresu takich przedmiotów jak np. „Organizacja ruchu turystycznego”, „Podstawy etnografii”, „Podstawy prawne turystyki”, „Geografia historyczna i turystyczna Polski”, „Muzealnictwo wojskowe” czy „Aspekty prawne międzynarodowych konfliktów zbrojnych w XX-XXI wieku”. Mając na względzie liczbę studentów na ocenianym kierunku, zbliżającą się do ok. 100 osób, a także liczebność wszystkich prowadzących zajęcia, możemy ocenić, że prawidłowa realizacja programu studiów jest możliwa. Nauczyciele akademicy posiadają odpowiednie kompetencje dydaktyczne, umożliwiające prawidłową realizację zajęć na aktualnie prowadzonych specjalnościach ocenianego kierunku.

Szczegółowa analiza struktury kwalifikacji zatrudnionej kadry wykazuje jednak pewne obszary, które mogą w przyszłości stanowić znaczne utrudnienie w zapewnieniu prawidłowej realizacji zajęć. Jest to przede wszystkim potrzeba zatrudnienia odpowiednio licznej, stałej (czyli etatowej) reprezentacji wszystkich epok historycznych. W tej chwili bowiem tylko jeden etatowy pracownik zajmuje się historią średniowieczną, a aż 4 osoby z 13 pracowników prowadzą badania z zakresu historii XIX wieku. Na 23 osoby wszystkich prowadzących zajęcia 10 (czyli ponad 43%) to pracownicy spoza Instytutu, których aktywność badawcza podlega także innym uwarunkowaniom, nie zawsze zbieżnym z potrzebami Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych. Konieczne jest również zwrócenie większej uwagi na zakres podejmowanych badań przez osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne na kierunku historia, aby ich problematyka badawcza na bieżąco była skorelowana z tematyką prowadzonych zajęć i w konsekwencji w ich dorobku naukowym znalazły się publikacje z tą tematyką związane. Dotyczy to przede wszystkim osób prowadzących zajęcia na specjalności nauczycielskiej (np. „Multimedia i gry komputerowe w nauczaniu historii”, „Projektowanie gier historycznych”, „Promocja dziedzictwa kulturowego w mediach”, „Dydaktyka historii na II etapie edukacyjnym”), ale również takich przedmiotów jak „Historia nowożytna Polski”, „Historia nowożytna powszechna”, „Aktywność na rynku pracy”, „Elektroniczne zarządzanie dokumentacją”.

Przy tak specyficznej (trójczłonowej) strukturze osób prowadzących zajęcia, jaka ma miejsce w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych, z pewnością nie jest łatwo równomiernie rozłożyć obciążenie zajęciami dydaktycznymi. Niemniej jednak wszyscy pracownicy Instytutu wykazują że w ramach ocenianego kierunku racjonalne obciążenie

dydaktyczne, oscyluje w granicach 113-208 godz. na dany rok akademicki (średnio 150 godz. na 1 osobę). Część osób bowiem wypracowuje pensum dydaktyczne na innych kierunkach prowadzonych na Wydziale lub na studiach III stopnia, albo korzysta ze zniżki pensum ze względu na realizację projektów grantowych. Tylko w przypadku jednej osoby obciążenie godzinowe znacznie przekracza te wskaźniki, ale jest to uzasadnione zatrudnieniem na stanowisku adiunkta dydaktycznego, gdzie pensum wynosi 360 godz. Biorąc zatem pod uwagę całość obciążenia godzinowego wszystkich osób prowadzących zajęcia w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych oraz liczbę osób zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy, możemy stwierdzić że umożliwiają one prawidłową realizację zajęć, a także są zgodne z wymaganiami art. 73 ust. 2 „Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce”.

Zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning) Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych nie prowadzi.

Zajęcia prowadzone w ramach modułów przygotowujących do zawodu nauczyciela prowadzone są przez osoby posiadające dorobek naukowy i doświadczenie w dyscyplinach psychologia i pedagogika oraz w dyscyplinie historia w zakresie dydaktyki historii. Pewną wątpliwość budzi jedynie brak u dwóch osób prowadzących zajęcia z dydaktyki historii na studiach pierwszego stopnia oraz zajęcia wchodzących w zakres zajęć jej pokrewnych (jak Multimedia i gry komputerowe w nauczaniu historii, Projektowanie gier historycznych, Promocja dziedzictwa kulturowego w mediach), zadeklarowanych zainteresowań badawczych z zakresu dydaktyki historii.

Zajęcia z zakresu emisji głosu prowadzone są przez pracownika Zakładu Języka Polskiego i Logopedii UHP, posiadającego dorobek naukowy i doświadczenie dydaktyczne odnoszące się do kształtowania umiejętności emisyjnych. Kompetencje nauczycieli akademickich, a zwłaszcza ich doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią (m.in. w charakterze nauczycieli na różnych etapach edukacyjnych czy w poradniach psychologiczno-pedagogicznych), pozwalają na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz realizację treści programowych określonych przez standardy kształcenia nauczycieli.

Kryteria doboru nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są transparentne i adekwatne do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć na studiach o profilu ogólnoakademickim. Uwzględniają dorobek naukowy prowadzących, ich doświadczenie i kompetencje dydaktyczne, kierując się m.in. zasadą powiązania zajęć z ogólną epoką, którą się dana osoba zajmuje badawczo lub jej dodatkowymi kwalifikacjami czy zainteresowaniami, które posiada. Ze względu na nieliczną kadrę nauczycieli

akademickich przydziału zajęć dokonuje Dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych w konsultacji z kierownikami zakładów. Podczas wizytacji pracownicy nie zgłosili w tym zakresie żadnych uwag lub skarg. Analiza przedstawionej do wglądu dokumentacji potwierdziła również prowadzenie na Wydziale Humanistycznym systematycznej oceny zgodności prowadzonych badań z obciążeniami dydaktycznymi w postaci corocznych raportów. W przypadku pracowników Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych w raportach nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości w obsadzie zajęć dydaktycznych.

Nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia są systematycznie oceniani przez studentów w zakresie spełniania obowiązków związanych z kształceniem w formie tzw. studenckich badań jakości zajęć dydaktycznych, a także są oceniani w ramach hospitacji przez dyrekcję Instytutu i kierowników zakładów. Zgodnie z wytycznymi Wewnętrznego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Humanistycznym badania ankietowe dotyczące jakości procesu dydaktycznego prowadzone są według ogólnouczelnianych wzorów ankiet, za pośrednictwem systemu USOS. Wyniki tych badań są opracowywane przez wydziałowego koordynatora ds. ankietyzacji w formie raportów zbiorczych i przekazywane Prodziekanowi Wydziału ds. kształcenia, który następnie przygotowuje coroczne sprawozdania z oceny jakości kształcenia. Jak wynika z analizy dokumentacji przedstawionej do wglądu podczas wizytacji działania te podejmowane są systematycznie i stanowią ważny element całego systemu zapewniania jakości. Zajęcia na kierunku historia uzyskują oceny ze strony studentów na poziomie średniej 4,70, co na tle innych kierunków Wydziału stanowi bardzo dobry wynik. Podobnie sprawnie działa system hospitacji zajęć. Wypełnione arkusze hospitacji stanowią podstawę do opracowania corocznych sprawozdań dyrekcji Instytutu i następnie również są przekazywane Prodziekanowi ds. kształcenia. Analiza dokumentacji z tego zakresu wykazała, że hospitacje zajęć w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych odbywają się systematycznie, a osoby hospitowane są oceniane pozytywnie.

Prowadzone są również okresowe oceny pracowników, obejmujące analizę ich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, uwzględniające również wyniki ocen dokonywanych przez studentów i ocen z przeprowadzonych hospitacji. W zależności od wysokości średniej ocen uzyskanych z trzech przedmiotów można uzyskać od 1 do 15 pkt. za anonimową ocenę studentów w zakresie wypełniania obowiązków dydaktycznych, a od 3 do 8 pkt. za średnią ocenę hospitacji. Wyniki tych ocen służą motywacji pracowników i ich doskonaleniu (służąc m.in. do ustalania wysokości środków finansowych przeznaczonych na rozwój pracownika w danym roku akademickim), uwzględniane są także m.in. we wnioskach o przyznanie Nagrody Rektora UPH. Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych dba

ponadto o właściwy poziom osiągnięć i kompetencji pracowników, stawiając przy zatrudnianiu w trybie konkursowym odpowiednie wymagania, jakie musi spełniać kandydat na obsadzane stanowisko.

Jednostka realizuje politykę kadrową umożliwiającą kształtowanie kadry kierunku historia, w sposób zapewniający prawidłową realizację zajęć, elastycznie reagując na zmieniającą się liczebność studentów. Poza stałym zespołem etatowych pracowników, część obsady dydaktycznej pozyskuje w ramach innych jednostek uczelni, a część (zwłaszcza wymagającą stricte specjalistycznych kompetencji i doświadczenia zawodowego) zatrudnia okresowo. Stwarza również warunki do rozwoju naukowego pracowników poprzez promowanie ich aktywności naukowej, osiąganie stopni i tytułów naukowych oraz podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych. Skutkuje to m.in. awansami naukowymi (w ciągu ostatnich 10 lat trzech pracowników prowadzących zajęcia w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych uzyskało tytuł profesora, 7 – stopień naukowy doktora habilitacyjnego, a 2 – stopień doktora), licznym udziałem w grantach krajowych i zagranicznych, współpracą międzynarodową (m.in. z Bułgarią, Litwą, Ukrainą, Turcją, Iranem), działalnością w zakresie kształcenia kadry (promotorstwo doktoratów, recenzje w przewodach doktorskich i habilitacyjnych) oraz publikacjami naukowymi. Nauczyciele akademicki Instytutu mogą również uczestniczyć w licznych szkoleniach dydaktycznych, oferowanych przez Bibliotekę Główną UHP (np. szkolenia z wykorzystania baz danych w pracy ze studentem), a także przez uniwersyteckie Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Podsumowując, realizowana polityka kadrowa Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych sprzyja trwałemu rozwojowi nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, kreując warunki pracy stymulujące i motywujące nauczycieli akademickich do rozpoznawania własnych potrzeb rozwojowych i wszechstronnego doskonalenia. Warto byłoby jednak rozważyć zorganizowanie specjalnych szkoleń dla pracowników Instytutu lub Wydziału poświęconych doskonaleniu tych kompetencji dydaktycznych, które wynikają z realnych potrzeb kształcenia na kierunku historia.

Uczelnia opracowała również system zasad pozwalający na skuteczne rozwiązywanie konfliktów, reagowanie na przypadki zagrożenia, dyskryminacji i przemocy wobec studentów i nauczycieli akademickich. Po wyczerpaniu możliwości wynikających ze wsparcia udzielonego przez opiekunów roku, dyrekcję Instytutu, Prodziekana ds. studenckich i Dziekana Wydziału, sprawy mogą być kierowane do Rzecznika dyscyplinarnego ds. studentów, doktorantów lub nauczycieli akademickich. Ważną rolę w tym systemie pełni również Rzecznik Akademicki powołany przez rektora UPH jako osoba niezależna od funkcjonującej struktury zarządzania. Ważnym uzupełnieniem w/w zasad są ponadto organizowane przez Uczelnię szkolenia i

warsztaty dla nauczycieli akademickich i studentów (np. szkolenia z zakresu integracji „Poznajmy się”, szkolenia z zakresu równości szans i płci „Gender Balance” oraz cykl wykładów otwartych „Moje bezpieczeństwo”).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Liczebność kadry Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych, jej dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne umożliwiają prawidłową realizację zajęć na ocenianym kierunku, w tym także przygotowanie studentów specjalności nauczycielskiej, zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli. Kryteria doboru nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są transparentne i adekwatne do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć na studiach o profilu ogólnoakademickim. Uczelnia prowadzi adekwatną do swoich potrzeb politykę kadrową, stwarzając nauczycielom akademickim odpowiednie warunki do rozwoju i doskonalenia. Do procesu ewaluacji zajęć dydaktycznych włączani są studenci, a wnioski z tych ocen są brane pod uwagę przy ocenie okresowej nauczycieli akademickich. Wdrażany jest także system rozwiązywania konfliktów, reagowania na naruszenie bezpieczeństwa i wszelkich form dyskryminacji wobec członków kadry prowadzącej kształcenie.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookoła Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Baza lokalowa Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych mieści się w nowoczesnym budynku Wydziału Historycznego Uniwersytetu Przyrodniczo- Humanistycznego w Siedlcach. Tworzą ją 43 sale dydaktyczne, w tym:

- 27 sal seminaryjnych wyposażonych w projektory multimedialne oraz stacjonarne zestawy komputerowe, w tym 19 sal na 28 miejsc, 1 sala licząca 25 miejsc, a 7 sal po 24 miejsca,
- 6 sal wykładowych, wyposażonych jak sale seminaryjne, każda po 60 miejsc,

- 2 aule (jedna na 116, a druga na 398 miejsc z możliwością dodatkowego przegrodzenia na dwie mniejsze sale), w tym jedna z nich wyposażona jest w sprzęt i system umożliwiający prowadzenie wideokonferencji,

- 2 sale komputerowe, każda po 24 stanowiska.

Ze względu na fakt, iż proces dydaktyczny na kierunku *historia* nie wymaga korzystania ze specjalistycznych pracowni, wyposażenie jakie posiadają sale dydaktyczne Wydziału Humanistycznego (projektory multimedialne, zestawy komputerowe, tablice interaktywne, wizualizery oraz dostęp do sieci informacyjno-komunikacyjnej) w pełni zaspokaja potrzeby procesu kształcenia i pozwala przygotować studentów do prowadzenia badań naukowych. Liczba sal wykorzystywanych do prowadzenia różnych form zajęć jest w zupełności wystarczająca, biorąc zwłaszcza pod uwagę liczbę prowadzonych specjalności na ocenianym kierunku i liczbę grup studenckich. Studenci mogą korzystać z sieci informacyjno-komunikacyjnej w salach dydaktycznych podczas zajęć, w pracowni komputerowej oraz z tzw. „Klubu internetowego” (w tym przypadku jeśli mają własne komputery). Mają również stały dostęp do komputerów we wszystkich czytelniach Biblioteki Głównej UHP w Siedlcach. Dodatkowo, komputery znajdujące się na wyposażeniu pracowni komputerowych mają zainstalowaną wersję edukacyjną Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej, oprogramowanie logopedyczne, oprogramowanie graficzne do nauki grafiki komputerowej oraz program wykorzystywany do obliczeń statystycznych. Studenci specjalności archiwistycznej korzystają także w miarę potrzeby ze specjalistycznych pomieszczeń Archiwum Państwowego w Siedlcach. Do ich dyspozycji jest wówczas udostępniana sala konferencyjna (dla 20 osób, wyposażona w sprzęt multimedialny i odpowiednie stoły do prezentacji akt) oraz pracownia naukowa (dla 18 osób, wyposażona w specjalistyczny sprzęt archiwalny umożliwiający odczytywanie kopii dokumentacji w różnych technikach reprograficznych).

W bezpośrednim sąsiedztwie Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych znajduje się Biblioteka Główna UHP, z której korzystają studenci kierunku *historia*. Jest to bardzo nowoczesny obiekt, łączący w sobie cechy biblioteki tradycyjnej, elektronicznej i cyfrowej, dzięki czemu zapewniony jest szybki dostęp studentów do zasobów w formie tradycyjnej i cyfrowej. Warunki komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych dla studentów ocenianego kierunku stwarzają także dogodne godziny otwarcia Biblioteki (6 dni w tygodniu, łącznie przez 58 godz.), wielkość i układ pomieszczeń (wypożyczalnia i 5 czytelni), a także wyposażenie każdej czytelni w komputery z bezpośrednim dostępem do katalogu. Zbiory z zakresu nauk historycznych są dostępne w 4 czytelniach (Ogólnej, Wydawnictw Ciągłych, Zasobów Cyfrowych i Zbiorów Specjalnych).

Zapewniona jest zgodność infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP. Zarówno budynek Wydziału Historycznego, jak gmach Biblioteki Głównej są w pełni dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Do ich dyspozycji są dwie windy, oznakowania w alfabecie Braille'a, w salach dydaktycznych stoliki z siedziskami dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, pętle indukcyjne dla osób z niepełnosprawnością słuchu, odpowiednio dostosowane toalety do osób z niepełnosprawnościami. Wszelkie standardy w tym zakresie spełnia także budynek Biblioteki Głównej UHP. Osobom z niepełnosprawnościami udostępniany jest tam również specjalistyczny sprzęt (skanery, myszki, klawiatury, nagrzewarka do uwypuklania grafiki), umożliwiający czytanie, kopiowanie i przetwarzanie informacji. Mają także do dyspozycji kabiny do pracy indywidualnej.

Ze względu na fakt, iż jednostka nie prowadzi zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego, nie ma potrzeby zapewnienia odpowiedniego dostępu do infrastruktury informatycznej z tym związanej. Warto jednak podkreślić, że stan aktualnej infrastruktury i jej wyposażenie stanowią dobry potencjał do podjęcia takich form kształcenia w przyszłości.

Zasoby biblioteczne Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Siedlcach w pełni zaspokajają potrzeby procesu nauczania i uczenia się związanego zarówno z treściami podstawowymi dla ocenianego kierunku, jak i prowadzonymi specjalnościami, w tym także specjalności nauczycielskiej. Studenci mają wystarczający dostęp do literatury zalecanej w sylabusach, mogą także korzystać z zasobów tradycyjnych i tych dostępnych z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, niezbędnych do opracowania prac dyplomowych i do prowadzenia badań. Łącznie mają w Bibliotece Głównej do dyspozycji z zakresu nauk historycznych ok. 60 tys. woluminów oraz kilkanaście baz biblioteczno-abstraktowych, jak np. BazHum, Bibliografia Historii Polskiej 1988-2007, Bibliograficzna Baza Danych do Historii Europy Środkowowschodniej, ELA, IZA, ViFaOst, Bibliografie Instytutu Informacji Naukowej Nauk Społecznych Rosyjskiej Akademii Nauk. W Czytelni Ogólnej studenci mogą także korzystać z dwóch stanowisk cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych „Akademica”. Sprawnemu wyszukiwaniu informacji i korzystaniu z zasobów bibliotecznych służą liczne katalogi (komputerowy, kartkowy, baz własnych, multiwyszukawarka EDS oraz Full Text Finder), niektóre z nich dostępne także na urządzeniach mobilnych. Podsumowując, ZO PKA stwierdza, że zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Siedlcach zapewniają pod względem aktualności, zakresu tematycznego oraz zasięgu językowego realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku,

w tym w szczególności osiągania efektów uczenia się w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych służących przygotowaniu studentów do prowadzenia badań na studiach I stopnia i udziału studentów w badaniach na studiach II stopnia. Uczelnia spełnia również wymagania dotyczące zapewnienia zasobu bibliotecznego, informacyjnego i edukacyjnego dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełne korzystanie z zasobów.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Siedlcach jest zgodna z wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia nauczycieli. Sale dydaktyczne wyposażone są w sprzęt multimedialny i zestawy komputerowe umożliwiające projekcję filmów, audycji i prezentacji tematycznych, związanych z kształceniem psychologicznym, pedagogicznym i dydaktyczno-historycznym. Dodatkowo w 6 salach seminaryjnych zamontowane są tablice interaktywne, pozwalające przygotować studentów specjalności nauczycielskiej do wykorzystania tego sprzętu w przyszłej praktyce zawodowej. Pracownicy Instytutu HiSM prowadzący zajęcia dla tej grupy studentów mogą ponadto korzystać ze specjalistycznych pracowni przygotowanych głównie z myślą o zajęciach z zakresu edukacji przedszkolnej lub wczesnoszkolnej, które znajdują się w budynku Wydziału Humanistycznego. W tej chwili mają one wyposażenie dostosowane przede wszystkim do potrzeb kierunku pedagogika, ale warto byłoby rozważyć dostosowanie choć jednej z tych sal do potrzeb edukacji historycznej (umieszczając tam np. podręczniki do nauczania historii, atlasy historyczne czy inne materiały dydaktyczne), co ułatwiłoby prowadzenie zajęć dla studentów specjalności nauczycielskiej na ocenianym kierunku.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa monitorowane są na bieżąco. Za stan techniczny budynku odpowiada Dyrektor Administracyjny Wydziału Historycznego. Raz na dwa lata prowadzona jest ocena stanu infrastruktury dydaktycznej oraz ich wyposażenia w środki audiowizualne.

Zapewniony jest udział nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, a także samych studentów w kształtowaniu zbiorów bibliecznych uczelni. Mogą zgłaszać zapotrzebowanie na zakup publikacji lub czasopism drogą pisemną (bezpośrednio do rąk bibliotekarza), wysyłając wiadomość pocztą elektroniczną lub wypełniając formularz elektroniczny („Zaproponuj zakup”). Raz w roku dokonywana jest analiza zasobów Biblioteki Głównej UHP w Siedlcach pod kątem potrzeb studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych. Na bieżąco również pracownicy Biblioteki analizują sylabusy do zajęć i na ich podstawie podejmują decyzje o zakupie nowych publikacji. Bardzo sprawnie w tym zakresie

działa Wypożyczalnia Międzybiblioteczna, co podkreślała nie tylko Dyrekcja Biblioteki, ale także pracownicy Instytutu podczas spotkania z Zespołem oceniającym.

Wszystkie wyniki okresowych przeglądów infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych są przekazywane Kolegium Dziekańskiemu Wydziału Humanistycznego i na bieżąco wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UPH w Siedlcach jest zgodna z zasadami BHP i w pełni umożliwia prawidłową realizację zajęć, a także osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym zarówno przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej, jak i do pracy w zawodzie nauczyciela (zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli). Wielkość, liczba i wyposażenie sal dydaktycznych i Biblioteki zapewniają warunki do odpowiedniej realizacji procesu nauczania i uczenia się. Uczelnia przygotowała także szereg udogodnień w tym zakresie dla osób z niepełnosprawnością. Na bieżąco monitorowany jest stan techniczny infrastruktury oraz stan zasobów bibliotecznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

--

Zalecenia

--

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach współpracuje z różnymi podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie doskonalenia koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, efektów uczenia się z tym kierunkiem związanych, programów studiów oraz praktyk zawodowych, zgodnie z dyscypliną historii oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla absolwentów historii. W tym względzie korzysta zarówno z umów podpisanych przez władze

Uczelni, jak i z kontaktów własnych (głównie z instytucjami, do których udają się studenci na praktyki zawodowe). Grono instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego tworzą przede wszystkim podmioty bezpośrednio związane z potencjalnym rynkiem pracy dla absolwentów kierunku *historia*, a także ze specjalnościami, które prowadzone są w jednostce, czyli głównie szkoły, archiwa państwowe, placówki muzealne i biblioteczne.

Współpraca ta nie ma sformalizowanych form w postaci stałego gremium. Na bieżąco opinie podmiotów zewnętrznych zbierają osoby odpowiedzialne za prowadzenie praktyk, kierownik Zakładu Archiwistyki oraz Dyrekcja Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych. W sytuacji przeprowadzenia zmian programowych jednostka zwraca się bezpośrednio do wybranych przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego z prośbą o wyrażenie opinii na temat proponowanych projektów planów i programów, przesyłając im odpowiednie dokumenty w wersji elektronicznej. Pisemne opinie dyrektorów okolicznych szkół, Archiwum Państwowego w Siedlcach oraz Stowarzyszenia Rozwoju Miejscowości Studzianka o programach studiów i proponowanych w nich zmianach, dostępne u Dyrekcji Instytutu, są następnie podstawą do wypracowania ostatecznej wersji oferty dydaktycznej. Dodatkowo Instytut współpracuje też w zakresie analiz rynku pracy i losów absolwentów kierunku z Biurem Karier powołanym na uczelni. Jak wynika z przedstawionego raportu absolwenci historii nie znajdują się w grupie osób, których odsetek bezrobotnych w rok po ukończeniu studiów byłby znacząco wysoki (wobec innych kierunków, które takiego wskaźnika nie osiągnęły uczelnia podjęła szczególne działania wspierające). Uczelnia realizuje ponadto specjalny projekt w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój pt. „Zaplanuj z nami swoją zawodową przyszłość”, w ramach które studenci wszystkich kierunków mogą nabyć niezbędne kompetencje na rynku pracy, m.in. poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i spotkaniach z doradcą zawodowym.

Podjęmowane formy współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego są prowadzone systematycznie i dość zróżnicowane (wspólne konferencje i badania, organizacja konkursów i warsztatów, wykłady dla zainteresowanych grup), adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się. Warto byłoby jednak zastanowić się nad możliwością powołania stałego gremium interesariuszy zewnętrznych, których wsparcie służyłoby także większemu zróżnicowaniu form współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (jak np. organizacji dodatkowych praktyk i staży, wizyt studyjnych czy udziału tych osób w prowadzeniu zajęć).

Jednostka nie prowadzi systematycznych ocen z udziałem studentów relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programów, a także wpływu tego otoczenia na

program i jego realizację. Bieżącą ocenę tej współpracy prowadzi Dyrekcja Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych, a wnioski z niej bezpośrednio wykorzystuje w podejmowaniu działań doskonalących. Z przeprowadzonego wywiadu i analizy dokumentacji wynika, że tego typu reakcje dotyczyły przede wszystkim pozyskiwania nowych instytucji do odbywania praktyk przez studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia prowadzi różnorodną współpracę z wieloma podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego, zgodnie z zakresem dyscypliny historia oraz z potrzebami realizowanego programu studiów i osiąganymi przez studentów efektami uczenia się. Współpraca ta monitorowana jest na bieżąco i modyfikowana w zależności od aktualnych potrzeb ocenianego kierunku. Rekomenduje się jednak włączenie studentów do działań monitorujących współpracę z interesariuszami zewnętrznymi przy projektowaniu i realizacji procesu kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

--

Zalecenia

--

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UHP w Siedlcach prowadzi współpracę międzynarodową z jednostkami realizującymi kształcenie i badania naukowe w zakresie historii. Są to uczelnie we Włoszech, Republice Czeskiej, na Litwie, Białorusi, Ukrainie, w Bułgarii, Rosji, Turcji, Izraelu, Iranie, Kanadzie, USA). Współpraca z tymi uczelniami odbywa się w ramach programu Erasmus+ oraz Funduszu Wyszehradzkiego. Biorą w niej udział przede wszystkim pracownicy naukowcy i doktoranci, natomiast studenci w stopniu bardzo małym (głównie ze względu na podejmowaną równoległą pracę zawodową, duże obciążenie zajęciami, gdy studiują na dwóch kierunkach, sytuację rodzinną w przypadku studentów 40+, brak odpowiednich kompetencji językowych, a także sezonowe obciążenie dodatkowymi obowiązkami w przypadku osób, które utrzymują się z pracy w rolnictwie). Kontakty

międzynarodowe skutkują licznym udziałem pracowników w zagranicznych konferencjach naukowych, połączonych z wygłoszeniem referatów w językach obcych (w latach 2014-2019 odnotowano 27 wystąpień pracowników Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych na tego typu spotkaniach), podejmowaniem kwerend archiwalnych i bibliotecznych, członkostwem i aktywnością w międzynarodowych gremiach naukowych (m.in. przewodniczenie Komisji Naukowej Kongresu Polaków w Rosji, członkostwo w 5 międzynarodowych stowarzyszeń naukowych), a także patronatem merytorycznym nad cyklicznym konkursem „Dzieje Polski” organizowanym przez Polską Macierz Szkolną w Grodnie dla młodzieży polskiej na Białorusi. Przy niewielkim zainteresowaniu studentów wyjazdami na dłuższe stypendia zagraniczne, Instytut stara się zachęcić ich do współpracy międzynarodowej w innych formach, organizując dla studentów m.in. wyjazdy na konferencje zagraniczne (np. do Lwowa), włączając ich do badań naukowych, czy publikując ich artykuły w językach obcych (np. w publikacji wydanej wspólnie przez UHP w Siedlcach i Tehrad Azad University).

Jednostka stwarza również odpowiednie warunki do umiędzynarodowienia procesu kształcenia na ocenianym kierunku, zapewniając studentom naukę języka łacińskiego (na I roku studiów I stopnia), języka obcego nowożytnego (do wyboru: angielski, niemiecki lub rosyjski) na studiach I stopnia oraz naukę języka obcego specjalistycznego na studiach II stopnia, zgodnie z normami ESOKJ. Studenci mogą także ubiegać się o uzyskanie międzynarodowego Certyfikatu z języka angielskiego na podstawie pisemnego egzaminu TOEIC Listening and Reading zgodnie z Umową Partnerską podpisaną w 2015 r. pomiędzy Educational Testing Service BV i UPH. Do programu studiów wprowadzono ponadto dwa przedmioty fakultatywne wygłaszane w językach obcych (angielskim i rosyjskim): История России IX-XX в. oraz The Church of Poland in the Middle Ages, na obu stopniach. Ciekawym rozwiązaniem edukacyjnym dla studentów specjalności archiwistycznej jest umieszczenie w programie ich kształcenia obowiązkowego przedmiotu *Język obcy w archiwistyce* w wymiarze 60 godz.

Podjęmowane są ponadto działania w kierunku włączenia przedstawicieli zagranicznych ośrodków w badania naukowe i proces dydaktyczny w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych. O ile w sferze stricte naukowej udaje się skutecznie taką współpracę realizować, m.in. wydawane jest czasopismo „Historia i Świat” w językach kongresowych (które znajduje się w części B wykazu czasopism naukowych MNiSW z 2017 r. – 7 pkt), a w jego Radzie Naukowej zasiada 13 naukowców z innych krajów, to w przypadku oferty edukacyjnej sama jednostka stwierdza, że należy podjąć starania w sprawie przyjazdu do Instytutu profesorów wizytujących.

W jednostce nie prowadzi się ankietowych ocen stopnia umiędzynarodowienia kształcenia z udziałem studentów. Analiza poziomu umiędzynarodowienia wraz z identyfikacją słabych i mocnych stron współpracy Instytutu i całego Wydziału Humanistycznego z zagranicznymi ośrodkami akademickimi odbywa się wyłącznie na posiedzeniach Rady Wydziału, w której uczestniczą zarówno nauczyciele akademicy, jak i przedstawiciele doktorantów i studentów. Tam zgłoszone wnioski są podstawą do podejmowania działań doskonalących.

Rekomenduje się na ocenianym kierunku studiów:

1. monitorowanie oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia,
2. wykorzystanie wyników monitorowania do rozwijania umiędzynarodowienia kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj i zakres umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia ocenianego kierunku. Uczelnia stwarza odpowiednie możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów. Monitorowanie stopnia umiędzynarodowienia kształcenia podejmowane jest na bieżąco na poziomie Wydziału Humanistycznego UPH.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

--

Zalecenia

--

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

System wsparcia studentów na Wydziale Humanistycznym UPH w Siedlcach jest kompleksowy, dostosowany w większości do potrzeb studentów ocenianego kierunku oraz

obejmuje działania w zakresie organizacyjnym, naukowym, dydaktycznym, materialnym oraz przygotowania do wejścia na rynek pracy.

Studenci historii motywowani są do aktywności naukowej zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i prodziekana ds. studenckich. Mogą rozwijać ją indywidualnie lub w ramach koła naukowego. Członkowie koła otrzymują wsparcie finansowe na działalność, co umożliwia im uczestnictwo w konferencjach naukowych, (uczestniczyli np. w ogólnopolskim zjeździe studentów archiwistyki) wydawanie własnego czasopisma (*Officina Historiae*) oraz publikowanie własnych artykułów w czasopismach ogólnokrajowych. Dotacja, którą dysponuje koło naukowe przyznawana jest przez Uczelnię na podstawie znanych i jasnych kryteriów. Środki te nie zawsze jednak przeznaczone są na finansowanie dodatkowej działalności naukowej studentów. Studenckie Koło Naukowe Historyków co dwa lata finansuje objazd terenowy, który jest obowiązkowym elementem programu studiów, przez co zdarza się, że brakuje środków na udział studentów w konferencjach naukowych. Poprawy wymagają także warunki, w jakich koło naukowe prowadzi bieżącą działalność. Koło nie ma własnej siedziby, każdorazowo korzysta z innych pomieszczeń wydziałów, z reguły z sal wykładowych, w których akurat nie prowadzi się zajęć. Studenci odnoszący sukcesy naukowe, artystyczne lub sportowe mogą liczyć na przewidziane *Prawem o szkolnictwie wyższym i nauce* stypendia rektora i stypendia ministra. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA zwrócili uwagę na kryteria przyznawania stypendium rektora. W ich opinii osiągnięcia naukowe, zwłaszcza udział w międzynarodowych konferencjach naukowych, powinny być wyżej punktowane niż osiągnięcia artystyczne. Rekomenduje się więc ponowne rozważenie kryteriów oceny osiągnięć studentów, w oparciu o które przyznawane jest stypendium rektora. Zgodnie z Regulaminem studiów Wydział Humanistyczny umożliwia także studentom wybitnym indywidualizację programu studiów, co pozwala realizować im efekty uczenia się spoza kierunku. Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach docenia studentów o wyjątkowych osiągnięciach ustną pochwałą Kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej lub Rektora, dyplomem uznania lub nagrodą rzeczową fundowaną przez Rektora. Uczelnia corocznie przyznaje też najlepszemu studentów nagrodę im. profesora Lesława Szczerby. Nie praktykuje się jednak przyznawania dyplomu z wyróżnieniem. Warto zastanowić się nad wprowadzeniem tej formy motywowania studentów do katalogu nagród i wyróżnień przewidzianych Regulaminem studiów.

Uczelnia umożliwia studentom także podejmowanie aktywności sportowej oraz rozwijanie działalności artystycznej i społecznej. Studenci mogą korzystać z oferty AZS, Centrum Sportu i Rekreacji, Ośrodka Jeździeckiego, uczestniczyć w przedsięwzięciach Uczelnianego Ośrodka Kultury i Jackonaliach. Podejmując dodatkową aktywność mogą ubiegać

się o przyznanie indywidualnej organizacji studiów, pozwalającej na zwolnienie z części zajęć oraz zaliczanie kolejnych etapów studiów w innych terminach, niekolidujących z dodatkowymi aktywnościami. Uczelnia wspiera studentów w poznawaniu rynku pracy. Biuro Karier umożliwia spotkanie z doradcą zawodowym, organizuje spotkania z pracodawcami (Uniwersytecka Giełda Pracy), a w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery - szkolenia i warsztaty z umiejętności miękkich.

Należy podkreślić wyróżniającą działalność Uczelni w zakresie wsparcia studentów z niepełnosprawnością. Na uczelni zostało powołane Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest opracowanie, wdrażanie i monitorowanie systemowych działań na rzecz wsparcia studentów z niepełnosprawnościami. Budynki Wydziału i Uczelni są dostosowane do potrzeb tych studentów (windy, miejsca w salach wykładowych dla osób poruszających się na wózku, sanitariaty), w bibliotece znajduje się pracownia tyfloinformatyki. Centrum organizuje dni integracyjne i adaptacyjne, zapewnia udział tłumacza języka migowego na wszystkich zajęciach, w których uczestniczą studenci z dysfunkcją słuchu, szkolenia dla pracowników uczelni, zajęcia z języka polskiego i angielskiego dla osób niesłyszących. Uczelnia zapewnia pomoc psychologa i pedagoga, tworzy system nawigacji i bezpieczeństwa oraz nawiązuje współpracę z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi. Studenci zagraniczni mają możliwość uczestniczenia w kursach języka polskiego oraz inicjatywach mających na celu adaptację w Polsce: np. w prezentacji polskiej kuchni i muzyki, wycieczkach terenowych (głównie regionalnych), których celem jest poznanie regionu i jego obyczajów oraz integracja młodzieży polskiej i zagranicznej. Studenci zagraniczni mogą liczyć na wsparcie ze strony prodziekana ds. studenckich oraz przede wszystkim - pełnomocnika ds. mobilności, który pozostaje z nimi w stałym kontakcie, służy im swą wiedzą i doświadczeniem, pomaga rozwiązywać indywidualne problemy związane ze studiami i adaptacją w nowym miejscu.

W jednostce funkcjonuje niesformalizowany system zgłaszania i rozpatrywania skarg i uwag studentów, zgodnie z którym osobami kontaktowymi w tym zakresie jest opiekun roku oraz Dyrekcja Instytutu i prodziekan ds. studenckich. System ten jest znany studentom oraz skuteczny. Uczelnia podejmuje działania dotyczące bezpieczeństwa i przeciwstawiania wszelkim formom dyskryminacji. Został powołany Rzecznik Akademicki UPH, który jest mediatorem w sprawach konfliktowych między członkami wspólnoty akademickiej. W przypadku braku możliwości rozwiązania takich sytuacji sprawę kieruje się do Rzecznika dyscyplinarnego. W trakcie postępowania dyscyplinarnego w przypadku konfliktu między pracownikiem naukowym a studentami, zapewnia się studentom pomoc psychologa. Na uczelni

odbyło się szkolenie „Gender-Balance” dla pracowników naukowych oraz cykl wykładów otwartych pt. „Moje bezpieczeństwo”.

Organizując proces kształcenia na kierunku *historia* Wydział Humanistycznym UPH w Siedlcach stara się uwzględniać potrzeby i oczekiwania różnych grup studentów. Doskonałym tego przykładem jest uruchomienie zajęć w godzinach popołudniowych (od 15.00 do 20.00), z których korzystają studenci aktywni zawodowo (grupa „Historia40+”) oraz studiujący na dwóch kierunkach. Działanie to pozwoliło odbudować kształcenie na ocenianym kierunku studiów. Nie mniej ważne jest wsparcie prowadzących zajęcia udzielane studentom, zwłaszcza w zakresie rozwiązywania indywidualnych, bieżących spraw. Studenci pozytywnie oceniają też zaangażowanie pracowników administracji. Korekty wymagają jedynie godziny pracy dziekanatu, który szczególnie z perspektywy studentów należących do grupy „Historia 40+” otwarty jest zbyt krótko. O ile bowiem zajęcia odbywają się w godzinach popołudniowych, to dziekanat dostępny jest tylko w standardowym wymiarze czasu. Aby osobiście załatwić coś w dziekanacie studenci aktywni zawodowo muszą wziąć dzień wolny w pracy. ZO PKA rekomenduje więc dostosowanie godzin pracy dziekanatu do potrzeb studentów poprzez np. wprowadzenie jednego dnia w tygodniu z dyżurem popołudniowym. Postulat ten zgłoszony został przez studentów w ostatniej ankiecie dotyczącej oceny pracy dziekanatów i obsługi studentów.

Na wydziale działa samorząd studencki, który otrzymuje dotację na swoją działalność oraz może korzystać z przeznaczonej na własne potrzeby siedziby. Wsparcie jednostki dla samorządu studenckiego jest satysfakcjonujące. Przedstawiciele samorządu uczestniczą w pracach komisji dydaktycznej oraz w posiedzeniach Rady Wydziału, opiniując zmiany w programach studiów. Studenci nie uczestniczą natomiast w posiedzeniach Naukowej Rady Instytutu, która zdecydowanie więcej uwagi niż Rada Wydziału poświęca programowi studiów historycznych. Warto więc rozważyć możliwość uczestniczenia studentów w dyskusjach Rady Instytutu w zakresie spraw studenckich.

Zgodnie z procedurami wewnętrznego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia działania wspierające studentów podlegają ocenie Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Podstawą tej oceny są informacje zbierane za pomocą ankiet i informacji przekazywanych indywidualnie. Przy pomocy ankiety studenci dokonują cyklicznej i kompleksowej oceny przedmiotów oraz prowadzących zajęcia, a także pracy dziekanatów i obsługi studentów. Niezależnie od tego, indywidualnie przekazują także swoje uwagi prowadzącym zajęcia oraz władzom Instytutu i Wydziału Humanistycznego. Wnioski z analizy zebranych danych są wykorzystywane do działań doskonalących proces wsparcia studentów. Tak np. wyniki ankiet oceniających nauczycieli akademickich mają wpływ na ich ocenę okresową, stanowią podstawę decyzji o obsadzie zajęć oraz o wdrożeniu dodatkowych hospitacji. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że studenci nie otrzymują informacji zwrotnej o wynikach oceny i wdrażanych działań doskonalących. Warto zastanowić się nad możliwością przekazywania wniosków z ankiet studentom, co może

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Studenci kierunku *historia* otrzymują stałe i kompleksowe wsparcie w procesie uczenia się oraz przygotowania do wejścia na rynek pracy. System wsparcia obejmuje materialne i pozamaterialne formy wspierania różnorodnych grup w zakresie organizacyjnym, naukowym, dydaktycznym i materialnym. Na Wydziale Humanistycznym podejmuje się działania skoncentrowane na motywowaniu studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, skutecznie działa też system zgłaszania uwag i wniosków studentów. Studenci wysoko oceniają wsparcie ze strony nauczycieli akademickich oraz pracowników administracji. Jest ono także stale monitorowane.

Zgłoszone przez studentów postulaty: zapewnienia stałej siedziby studenckiemu kołu naukowemu, korekty kryteriów przyznawania stypendium rektora, rezygnacji z praktyki wykorzystywania dotacji dla kół naukowych w celu finansowania objazdów, będących elementem programu studiów, rozwinięcia systemu motywowania oraz przedłużenia godzin pracy dziekanatu wymagają pogłębionej refleksji i odpowiedniej reakcji zarówno ze strony władz Wydziału, jak i Uczelni. Jednakże nie przesądzają o ogólnej, pozytywnej opinii o całym systemie wsparcia studentów na kierunku *historia*.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Wyróżniające wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. obligatoryjny udział tłumacza języka migowego na zajęciach, w których uczestniczą studenci z dysfunkcją słuchu, a także lektoraty z języka polskiego i angielskiego w języku migowym.

Zalecenia

--

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Wszystkie grupy interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych mają zapewniony publiczny dostęp do aktualnej, jasnej i kompleksowej informacji o działalności dydaktycznej, naukowej i popularyzatorskiej prowadzonej przez Wydział Humanistyczny oraz Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UPH w Siedlcach. Podstawowym narzędziem informacji są strony internetowe Instytutu i Wydziału, odsyłające w razie potrzeby na stronę główną Uczelni. Pełną wiedzę o studiach historycznych uzyskać można także na miejscu, w siedzibie Instytutu i Wydziału – regularnie aktualizowane są bowiem tablice ogłoszeń, wyjaśnieniami służy także dziekanat oraz sekretariat Instytutu. Głównym źródłem informacji o procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest strona Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych. Dostarcza ona pełnej wiedzy o procesie rekrutacji (wymaganiach rekrutacyjnych i przebiegu rekrutacji), celach kształcenia i programie studiów, semestralnym planie studiów oraz tygodniowym rozkładzie zajęć, wymaganiach stawianych pracom dyplomowym, zasadach organizacji i zaliczania praktyk zawodowych, uzyskiwanych po ukończeniu studiów kwalifikacjach. Zawiera informacje o zainteresowaniach naukowych wszystkich nauczycieli akademickich z Instytutem związanych, działalności Studenckiego Koła Naukowego Historyków, terminach konsultacji wykładowców oraz dostępności opiekunów roku. Za pośrednictwem strony internetowej Instytutu udostępniane są także sylabusy wszystkich zajęć. Informacje istotne dla wszystkich studentów Wydziału, w tym także studentów historii zamieszczane są na wydziałowej stronie internetowej, do której strona instytutowa przekierowuje użytkowników zainteresowanych m.in. wymianą międzynarodową, programem MOST, pomocą materialną czy działalnością Samorządu Studentów. Obie strony gwarantują studentom dostęp do Regulaminu studiów, umożliwiają zalogowanie się do USOS, za pomocą którego studenci rejestrują się na wybrane zajęcia oraz odsyłają do stron jednostek ogólnouniwersyteckich

udzielających wsparcia studentom w procesie kształcenia, np. Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. ZO PKA rekomenduje uzupełnienie informacji znajdujących się na stronie instytutowej o kierunkowe efekty uczenia się, które świadczą o specyfice studiów na tym kierunku oraz o dane dotyczące losów zawodowych absolwentów. Zarówno dane zbiorcze dotyczące np. najczęściej wybieranych przez absolwentów miejsc pracy, jak i przykłady indywidualnych karier są jednym z najlepszych sposobów zilustrowania celów kształcenia i sylwetki absolwenta oraz potwierdzeniem osiągania założonych efektów uczenia się. ZO PKA rekomenduje także wzmocnienie na obu stronach internetowych informacji zwrotnej o efektach prowadzonych ankiet studenckich oraz podejmowanych na całym Wydziale bądź wyłącznie w odniesieniu do ocenianego kierunku działaniach doskonalących jakość kształcenia. Obecnie informacje te zamieszczane są w zakładce Wewnętrzny System Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na podstronie Rady Wydziału. Ich umiejscowienie nie jest oczywiste, stąd dostęp do nich uznać należy za utrudniony, zaś sposób sformułowania daleki od przekazu adresowanego do studentów.

Systematycznego przeglądu informacji dot. procesu kształcenia zamieszczanych na stronach internetowych Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych oraz Wydziału Humanistycznego dokonują pracownicy dziekanatu i sekretariatu Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych, Prodziekan ds. studenckich, Prodziekan ds. kształcenia oraz Dyrektor Instytutu. Stałym zaangażowaniem w aktualizację informacji o działalności naukowej i popularyzatorskiej wykazują się także nauczyciele akademicy oraz studenci aktywni w SKNH. Monitorowanie w trybie ciągłym treści publikowanych na stronach internetowych (wydziałowej i instytutowych), w szczególności dot. rekrutacji, programów i planów studiów oraz sylabusów należy także do zadań Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. O wynikach swoich działań informuje ona władze Wydziału. W działaniach tych zbyt małą wagę przypisuje się jednak zgodności informacji i sposobu jej prezentacji z potrzebami i specyfiką różnych grup odbiorców, tak kandydatów na studia, studentów, jak i pracodawców.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Informacje dotyczące studiów na kierunku *historia*, zamieszczane na stronach internetowych Wydziału Humanistycznego i Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UPH w Siedlcach są kompleksowe, aktualne i czytelne. W większości dostosowane są do potrzeb poszczególnych grup studenckich oraz różnych grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Udoskonalenia wymaga jednak sposób informowania o podejmowanych na wydziale działaniach doskonalących jakość kształcenia, będących często odpowiedzią na postulaty i uwagi zgłaszane przez studentów w ankietach. ZO PKA rekomenduje więc zwiększenie udział studentów, zarówno tych, którzy dopiero zaczęli studia, jak i tych, którzy je kończą w monitorowaniu polityki informacyjnej, w szczególności sposobu prezentacji różnych treści na stronach internetowych, a także włączenie do działań tych interesariuszy zewnętrznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

--

Zalecenia

--

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Przyrodniczo- Humanistycznego w Siedlcach, w tym działający w jego strukturze Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych prowadzą systematyczne działania, których celem jest konsekwentne podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Podejmowane są one zgodnie z zasadami i procedurami Wewnętrznego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Humanistycznym UPH, który został zatwierdzony przez Radę Wydziału w dniu 31 maja 2017 roku. Jest on spójny z Wewnętrznym Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, przyjętym Uchwałą nr 1/2015 Senatu UPH z dnia 14 stycznia 2015 roku. W procesie zapewnienia jakości kształcenia na kierunku *historia* uczestniczą Dziekan i Prodziekani Wydziału Humanistycznego, Dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych, organy kolegialne Wydziału i Instytutu, w tym Wydziałowa Komisja ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, kierownicy zakładów, nauczyciele akademicy, pracownicy administracyjni zapewniający obsługę procesu kształcenia, studenci, w

tym Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego, interesariusze zewnętrzni w postaci przede wszystkim przedstawicieli pracodawców. Kompetencje i zakres odpowiedzialności osób sprawujących nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów oraz osób i ciał kolegialnych odpowiedzialnych za ewaluację i doskonalenie jakości kształcenia na tym kierunku określone zostały jasno i są dostępne na stronie internetowej Wydziału, m.in. w zakładce zatytułowanej „Wewnętrzny system zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia”. Zgodnie z przyjętymi procedurami propozycje zmian w programie studiów (zarówno dotyczące istniejących już przedmiotów/modułów, jak i nowych jego elementów, np. specjalności zawodowych) przedstawiane przez studentów, nauczycieli akademickich czy pracodawców omawiane są najpierw w Instytucie przez Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, która powstała w roku akademickim 2017/2018 z połączenia działających wcześniej osobno dwóch zespołów: Komisji ds. Jakości Kształcenia i Ewaluacji oraz Komisji Programowej. Odpowiednio uargumentowany i przygotowany projekt zmian przyjęty przez Radę Naukową Instytutu trafia następnie do Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Pozytywnie zaopiniowany przedkłada się Radzie Wydziału, a następnie Senackiej Komisji ds. Jakości Kształcenia i Senatowi. Niemal we wszystkich etapach tej procedury uczestniczą przedstawiciele studentów, których brak wyłącznie w Radzie Naukowej Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych. Analogiczna procedura – zgodna z wytycznymi ogólnouczelnianymi - dotyczy uchwalania zasad rekrutacji. Wprowadzane do programu studiów zmiany wynikają ze zmieniających się oczekiwań studentów lub rynku pracy, z rozwoju dyscypliny naukowej, do której przypisano kierunek studiów oraz z wniosków prowadzonej systematycznie oceny osiągania zakładanych efektów uczenia się. Obejmuje ona:

- analizę poprawności sformułowania efektów uczenia się i ich wykonalności w określonym czasie i przy wskazanym nakładzie pracy studenta, zgodności treści z zakładanymi efektami uczenia się, zasadności doboru metod dydaktycznych i sposobów weryfikacji efektów uczenia się, kompletności i aktualności zalecanej literatury przedmiotu,
- analizę rozkładu zaliczeń (w stosunku do seminariów dyplomowych) i ocen końcowych z przedmiotów,
- badanie adekwatności pytań egzaminacyjnych do zakładanych efektów uczenia się, stosowanych kryteriów oceny i zasadności wystawionych ocen w pisemnych pracach zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych.

Do przeprowadzenia w/w analiz służą raporty nauczycieli akademickich pełniących funkcję koordynatorów przedmiotu, protokoły z analizy sylabusów i prac zaliczeniowych,

projektowych oraz egzaminacyjnych oraz raporty zbiorcze przekazywane przez Dyrektora Instytutu Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia - wszystkie przygotowywane na formularzach dostępnych na stronie internetowej Wydziału. Raz w roku Wydziałowa Komisja ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia dokonuje także oceny zgodności prowadzonych badań z zajęciami dydaktycznymi oraz tematami prac dyplomowych, obsady seminariów dyplomowych, przekroczeń współczynników w systemie antyplagiatowym, terminowości i wyników egzaminów dyplomowych oraz egzaminów z poszczególnych przedmiotów, wyników przeprowadzonych hospitacji, a także wyników ankiet studenckich. Efektem tych analiz jest sprawozdanie, które po akceptacji Dziekana prezentowane jest Radzie Wydziału i przekazywane do uczelnianego Działu Organizacji Studiów. ZO PKA zwraca uwagę na zbyt ogólne rekomendacje formułowane w podsumowaniu tego dokumentu, często świadczące raczej o problemach z wykonywaniem procedur przewidzianych w wydziałowym systemie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Przykładowo w roku akademickim 2017/2018 przypomniano, że „należy terminowo i prawidłowo wypełniać raporty”, „należy regularnie prowadzić hospitacje zajęć”, „należy bardzo dokładnie w każdym semestrze dokonywać analizy sylabusów zarówno pod względem efektów kształcenia, kompetencji zdobywanych przez studentów oraz treści przedmiotu”. Stwierdzono też m.in., że należy „bezwzględnie dostosować tematy prac dyplomowych do badań prowadzonych przez promotorów” czy „systematycznie dokonywać weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przez studentów Wydziału”. Tak ogólne zalecenia, bez wskazania konkretnych działań prowadzących do osiągnięcia wyznaczonych celów, jakkolwiek z pewnością służące doskonaleniu jakości kształcenia wydają się być trudne do wdrożenia i czynią cały proces monitorowania procesu kształcenia mało efektywnym. Zwłaszcza, że informacja na Radzie Wydziału jest jedyną formą informacji zwrotnej, jaka trafia do nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na danym kierunku studiów i to w dodatku tylko do tych, którzy są członkami tego gremium. Na brak informacji o wnioskach wynikających z ankiet studenckich oraz z raportów przedkładanych Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia i dalej na poziom ogólnouczelniany (do Biura Organizacji Studiów) zwracali uwagę podczas spotkań z ZO PKA nauczyciele akademicy oraz studenci. O ograniczonej skuteczności niektórych z prowadzonych analiz świadczą także stwierdzone przez ZO PKA, a niewychwycone w toku corocznych przeglądów – problemy z aktualnością literatury zalecanej w sylabusach zajęć czy ze zdefiniowaniem wymagań stawianych pracom dyplomowym w dyscyplinie historia na każdym poziomie studiów. Rekomenduje się więc rozważenie zasadności tak częstego zbierania tak licznych danych w sposób tak bardzo sformalizowany oraz możliwości zmniejszenia liczby

raportów na rzecz pogłębionej refleksji o poszczególnych etapach procesu kształcenia (np. rekrutacja, dyplomowanie, praktyki zawodowe) w zespołach ściśle związanych z kierunkiem studiów, złożonych z nauczycieli akademickich, studentów i interesariuszy zewnętrznych (pracodawców lub absolwentów). Ci ostatni obecni są bowiem w systemie zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Humanistycznym UPH w Siedlcach wyłącznie na etapie projektowania nowych specjalności zawodowych.

Jakość kształcenia na ocenianym kierunku studiów podlega cyklicznym ocenom ze strony Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia i na podstawie jej raportów - Senackiej Komisji ds. oceny jakości kształcenia. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 72/2017 Rektora UPH w Siedlcach z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie ustalenia zasad monitorowania i weryfikacji osiągania zamierzonych efektów kształcenia rokrocznie do 15 października Dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych zobowiązany jest przekazać Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia raport zbiorczy z „analizy weryfikacji i stopnia osiągnięcia efektów kształcenia z przedmiotów/modułów” zrealizowanych w poprzednim roku akademickim na kierunku *historia*. Na podstawie raportów z wszystkich kierunków studiów prowadzonych na Wydziale w/w Komisja w ciągu dwóch tygodni przygotowuje i przedstawia Radzie Wydziału do zatwierdzenia sprawozdanie zbiorcze, które Dziekan przesyła następnie do Senackiej Komisji ds. oceny jakości kształcenia. Sprawozdanie z pozytywną oceną Komisji przedkładane jest przez Prorektora ds. studiów Senatowi. Żaden ze zbiorczych raportów nie jest publikowany ani na stronach internetowych Jednostki ani Uczelni, stąd zasięg formułowanych w nich wniosków ogranicza się wyłącznie do członków Rady Wydziału, obu wymienionych wyżej Komisji i Senatu. Brak informacji zwrotnej powoduje, że wnioski z przeprowadzanej cyklicznie oceny mogą być tylko w ograniczonym stopniu wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. ZO PKA rekomenduje w związku z tym opracowanie systemu informowania o efektach przeprowadzonych analiz wszystkich grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Regularnie jakość kształcenia na kierunku *historia* podlega także ocenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a wnioski z kolejnych ocen programowych są wdrażane i służą doskonaleniu jakości kształcenia na studiach historycznych. Należy podkreślić fakt, że raport samooceny przygotowany w związku z oceną programową w roku akademickim 2018/2019 został opublikowany na stronach internetowych Uczelni i Wydziału.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wewnętrzny System Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Humanistycznym UPH, zatwierdzony przez Radę Wydziału w dniu 31 maja 2017 roku jest spójny z Wewnętrznym Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, przyjętym Uchwałą nr 1/2015 Senatu UPH z dnia 14 stycznia 2015 roku. Projektowanie procesu kształcenia, zmiany w programie studiów, uchwalanie zasad rekrutacji odbywa się w sposób formalny, zgodny z przyjętymi procedurami. Jakość kształcenia na ocenianym kierunku podlega stałemu monitorowaniu, a wnioski z przeprowadzanych rokrocznie ocen przyczyniają się do doskonalenia jakości kształcenia. Nie zawsze jednak rekomendacje formułowane dla całego wydziału - ze względu na swoją ogólnikowość – mogą być z sukcesem wdrażane. ZO PKA stwierdza także zbyt mały udział w procesie monitorowania interesariuszy zewnętrznych oraz problemy z przekazywaniem informacji zwrotnej do wszystkich grup zainteresowanych jakością kształcenia na kierunku historia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

--

Zalecenia

--

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Oceną poprzedzającą bieżącą ocenę programową na kierunku historia była ocena instytucjonalna przeprowadzona przez Polską Komisję Akredytacyjną na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Przyrodniczo- Humanistycznego w Siedlcach w 2012 roku, która zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej, obowiązującej do roku ak. 2018/2019- Uchwała Prezydium PKA Nr 458/2012 z dnia 11.10.2012 r.

W powyższej uchwale Prezydium PKA stwierdziło, że Wydział Humanistyczny realizuje strategię rozwoju spójną ze strategią rozwoju Uczelni, spełnia wymagania dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym jego konstrukcji i oddziaływania na doskonalenie jakości kształcenia, oraz jakości kształcenia na prowadzonych

studiach podyplomowych, a prowadzona przez Wydział działalność spełnia przyjęte kryteria jakościowe w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej.

Zalecenia o charakterze naprawczym sformułowano w raporcie z wizytacji, które odnosiły się zarówno do aktualnie ocenianego kierunku, jak i do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Wśród zaleceń wskazano na potrzebę wprowadzenia ankiety oceniającej pracowników nie będących nauczycielami akademickimi, w tym funkcjonowanie dziekanatu, która aktualnie jest prowadzona. Ponadto zalecono uzupełnienie składów dwóch Instytutowych Komisji ds. Jakości Kształcenia o przedstawicieli studentów Wydziału- aktualnie komisje te zostały przekształcone w Wydziałową Komisję ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, w której pracach uczestniczy przedstawiciel studentów. Kolejną sugestią była rewizja pytań zawartych w dotychczasowych ankietach, ujednolicenie formy opracowań ankiet, oraz opracowanie formy przekazywania informacji zwrotnej na temat wyników ankietyzacji do studentów. Podczas bieżącej oceny studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA stwierdzili, że nie znają wyników ankiet, a zatem w ocenie Zespołu w dalszym ciągu trudnością jest opracowanie skutecznego sposobu upowszechniania studentom wyników z badań ankietowych, co oznacza, iż powyższy zarzut należy podtrzymać.

Zespół Oceniający PKA utrzymał w mocy także uchybienie dotyczące braku formalnego uregulowania w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia mechanizmów zapobiegających zjawiskom patologicznym, pomimo, iż dostrzegalne jest ich sprawne funkcjonowanie poprzez działalność komisji dyscyplinarnych, Samorządu Studentów, opiekunów poszczególnych roczników, jak również dyrekcji Instytutu i władz Wydziału Humanistycznego, którzy w sytuacjach konfliktowych stanowią dla studentów istotne ogniwo komunikacji, co pozwala na stwierdzenie, że system rozpatrywania skarg oraz zapobiegania powstawaniu sytuacji konfliktowych działa sprawnie. Powyższe potwierdziły także spotkania z interesariuszami wewnętrznymi, w tym studentami którzy jednoznacznie stwierdzili, że wiedzą, jak postępować i do kogo się zwrócić w przypadku zaistnienia sytuacji konfliktowej, bądź związanej z mobbingiem, czy też dyskryminacją.

Na uwagę zasługuje fakt, iż Zespół Oceniający PKA zachęcił władze Wydziału do podjęcia wysiłku opracowania zasad i procedur oceny efektywności funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia w celu tworzenia samoregulujących się mechanizmów wzmacniania jakości procesu dydaktycznego, które zostały przygotowane łącznie z ustaleniem zakresu odpowiedzialności i decyzyjności, wdrożone i są systematycznie stosowane, co więcej

ich wyniki zamieszczane są w zbiorczych raportach omawianych podczas posiedzeń Rady Wydziału Humanistycznego i Senatu.

Poza oceną instytucjonalną, dotyczącą działalności Wydziału Humanistycznego PKA dokonała oceny programowej na kierunku historia w 2006 roku, która zakończyła się wydaniem na mocy Uchwały Prezydium PKA Nr 577/2006 z dnia 07.09.2006 r. oceny pozytywnej, obowiązującej do roku ak. 2011/2012. Oceniany wówczas kierunek historia prowadzony był na poziomie jednolitych studiów magisterskich w ramach struktury Akademii Podlaskiej w Siedlcach.

W uchwale podjętej w 2006 roku nie sformułowano zaleceń o charakterze naprawczym, natomiast podstawą wydania oceny pozytywnej było uznanie przez Prezydium PKA, że Uczelnia spełnia wymagania kadrowe, programowe i organizacyjne, a także posiada odpowiednią bazę materialną do prowadzenia na kierunku historia jednolitych studiów magisterskich, co pozwala na stwierdzenie, że poziom prowadzonego kształcenia odpowiada podstawowym kryteriom jakościowym.

Pewne niedoskonałości w procesie kształcenia prowadzonego na ocenianym kierunku zawarto w raporcie z wizytacji, który wskazuje na zidentyfikowanie uchybień odnoszących się do sposobu prowadzenia dokumentacji toku studiów, a w szczególności teczek osób nowoprzyjętych na studia, wydawanych decyzji w indywidualnych sprawach studenckich, protokołów egzaminacyjnych, suplementu do dyplomu. Zespół Oceniający PKA podkreślił także w raporcie mankamenty dostrzeżone w sylabusach, procesie dyplomowania, którymi okazały się być braki zestawień źródeł archiwalnych i drukowanych, błędy terminologiczne, bądź literowe, jak również powierzanie doktorom funkcji przewodniczenia komisji egzaminu magisterskiego i recenzowania prac magisterskich.

W odpowiedzi na przedstawione przez PKA uchybienia podjęto działania naprawcze, polegające na skorygowaniu sylabusów, wprowadzeniu obowiązku kontroli obciążeń dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem zajęć wykładowych powierzając je samodzielnym pracownikom nauki, wdrożeniu systemu punktów ECTS, poszerzeniu wyboru specjalności na studiach niestacjonarnych, a także powierzaniu przewodnictwa w komisjach egzaminu dyplomowego wyłącznie pracownikom samodzielnym. Reagując na postulaty zgłaszane przez studentów dokonano zmiany kadrowej w obsadzie kierownictwa dziekanatu, która w znaczny sposób przyczyniła się do usprawnienia obsługi studentów. W przypadku dokumentacji toku studiów wprowadzono stały nadzór umożliwiający weryfikację czy jest prowadzona zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującymi.

W ocenie Zespołu Oceniającego PKA Uczelnia właściwie zareagowała na przedstawione przez PKA uchybienia i podjęła skuteczne działania naprawcze, pozwalające na usunięcie wskazanych uchybień, z wyjątkiem funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w przypadku którego zarzut dotyczący braku skuteczności w obszarze upowszechniania studentom wyników badań ankietowych należy podtrzymać.

Zalecenie

.....

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

.....

5. Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64, z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1861);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).
7. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
8. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej.